

Антропософски вести

Брой 68
МИХАИЛОВДЕН
СЕПТЕМВРИ 2020 г.

ИЗДАВА СЕ ОТ АНТРОПОСОФСКОТО ОБЩЕСТВО В БЪЛГАРИЯ

Антропософията е път на познание и себеразвитие, който обхваща сферите на философията и науката, изкуството и социалния ред, предлага духовно-научни методи за развитие на истинско осъзнаване на реалността, дава обективно обяснение за човешката и световна еволюция. Основателят – д-р Рудолф Щайнер (1861 – 1925 г.) предоставя на всяка индивидуалност в пълна свобода обективно да изследва и провери фактите, изнесени от него за видимия и невидимия свят.

СЪДЪРЖАНИЕ

2. Пандемия или „пландемия“

---

4. Страхът на Ариман от ясното човешко мислене

---

5. Културното пространство на бъдещето. Симптоматиката на Черно и Бяло море

---

9. Водният елемент, формите на потока и динамизиране на препаратите в биодинамичното земеделие

---

16. Емануел Сведенборг и църквата на Новия Йерусалим

---

20. Из „Другите планети“ – Емануел Сведенборг

---

23. Ателие „Слънчогледи“ – приказките стават реалност

---

24. Антропософски групи в България

Герхард Райш - Михаил

„Преживяваме изключително сериозно време на изпитания и трябва да осъзнаваме това все повече и повече. Всичкото зло и всичкото добро сега излизат наяве, често по един разтърсващ начин. Още по-важно е, че малцината, които имат истинско разбиране, сега използват всичките си сили, за да работят за това с най-голямата сериозност и с най-голямата концентрация. Да, с цялата сила на волята, която могат да извлекат от дълбочината на душите си и да се жертват, за да не загубят хората напълно Светия Дух, който трябва да ръководи бъдещото развитие на човечеството. Никога не сме били толкова близо до пропастта, колкото сме сега.”

Рудолф Щайнер

ПАНДЕМИЯ ИЛИ „ПЛАНДЕМИЯ“*

Тези, които се занимават с антропософия или с Фауст на Гьоте, всъщност са се подготвили добре за текущите събития. В продължение на много години сме чели в нашите антропософски проучвания, че съвременното човечество, „фаустовският човек“, ще се развива по-нататък чрез своята Съзнателна душа, когато е изправено пред злото, когато се стреми да прозре чрез технологията на злото и да узрее при справянето си с него. Социалната и духовна болест на нашето време досега се долавяше само от единични симптоми. Сега тя се показва със сила, която никога не сме си представяли. Вече и в най-малките клетки на нашия организъм можем да изпитаме лицето на злото - лъжата! Този вирус на лъжата се е установил малко или повече във всички държави и за кратко време е обърнал всички навици и обичаи в нашия живот наопаки. Най-големите престъпници са освободени от затвора заради опасността от заразяване; хората, които уважават законите и основните права, са затворени; хората, които след пазаруване искат да поседят за няколко минути на пейката в парка, са тормозени от тежко въоръжени полицаи (това ми се случи преди няколко седмици); хората, които биха искали да го направят, вече не могат да се приближат един до друг. Те трябва да носят маски на лицето си, когато искат да купят нещо или да пътуват в градския транспорт, „привилегия“, която преди това е била запазена само за банковите бирджии и т.н. Заплашва ни задължителна ваксинация въпреки законите за физическата неприкосновеност и има електронно проследяване на заразените хора чрез специални софтуерни приложения (т. нар. проследяване). Ограниченията за пътуване, шпионирането и оклеветяването от съседите ... Списъкът на събитията може да бъде разширен допълнително. Статистиката е пропита от лъжи, отделенията за интензивно лечение в болниците са празни, а лекарите и медицинските сестри работят, за да се грижат за милионите болни. Цялата „обективна“ наука се разпада пред догмите на вирусите, хората се изолират в домовете за възрастни хора, разболяват се по възмутителен начин от депресия и самота, и т.н.

Какво лежи в основата на показващото се в момента като фрагментация, липса на свобода, контрол, страх, лъжи, деиндивидуализация? Един от „сценариите“ за настоящите събития е написан преди много десетилетия - романът

„1984“ на Джордж Оруел.

Според мен, днес преживяваме нов възход на болшевиизма или маоизма. Всеки, който познава методите на Мао, напоследък щеше да достигне до момент, когато ще възкликне „Аха!“ - посяване на разделение между младите и старите (дебатът за смяна на климата), предаване и шпиониране на хората един от друг (пропагандира се от кмета на Берлин и други политици след налагането на носенето на маски) и начинът, по който така наречените заразените хора се обявяват за опасни и изолирани, и това как критиците на сегашната интерпретация, наложена от държавата, се изпращат на психологически преглед, а техните видеоклипове се премахват от Интернет. Изпитахме същото при болшевиизма, но с друга маска. Всеки, който някога, обикновено неволно, имаше контакт с враг на държавата, беше обявяван за опасен или виновен и арестуван, въпреки че не беше виновен. По подобен начин някой, който дава положителен резултат при изследването, е поставен в карантина, въпреки че не е болен. Вероятно в някакъв момент е влязъл в контакт с така наречения вирус, врагът на държавата ...

Цялата медицина е преобърната наопаки от тази лъжа – хората биват изследвани за (несъществуващ) вирус. Ако това много неточно и съмнително изследване даде положителен резултат, изследваният се обявява за болен, въпреки че изобщо не е болен. И така, статистиката ще приеме, че всички починали са случаи на смърт поради коронавируса, а лекарите частично се възнаграждават финансово, когато подпишат документ, заедно с декларация за неразгласяване, че причината за смъртта е този вирус!

Разсъдливите и известни изследователи са осмивани, защото има само една догма, която се поддържа за валидна. Над хората е разпъната един вид предпазна клетка и само техните основни нужди могат да бъдат посрещани. Културата и удоволствието са отменени за неопределено време и личните срещи са невъзможни. Този вид опити за обезчовечаване са осезаеми днес - подобно на добре познатите три маймуни, които не виждат, не чуват и не казват нищо. Затворени очи, изпълнени с образи от телевизията или мобилния телефон; уши, свързани с MP3 плейъри, а сега се появява и намордника на устата. Това последното е спорно и от медицинска гледна точка - не предотвратява патогените, а също така увеличава съдържанието на CO2 в кръвта, твърде много въглероден диоксид в кръвта, като води и до чувство на страх, което вече е в изобилие поради неизвестен враг на име Коронавирус. Интересно е, че тази лъжа с коронавируса намери своята входна точка чрез глобалната престъпна организация, наречена СЗО, чиито основни спонсори (освен генералния ѝ директор, етиопец Тедрос Адханом Гебрейесус, който беше политически активен, наред с другото, като корумпиран министър на здравеопазването в Етиопия при комунистическия лидер Менгисту) са двама души, които наричат себе си ваксинационни филантропи и на съвестта на които тежат хиляди деца в развиващите се страни от ваксинациите срещу полиомиелит, менингит, малария

* „Пландемия“ - комбинация от думите „план“ + „пандемия“ и заглавие на видео за лъжите и дезинформацията във връзка с пандемията Ковид-19, споделено за пръв път в социалните мрежи на 4 май 2020 г. и впоследствие забранено.

и стерилизация - Бил и Мелинда Гейтс. Сега те определят политическите правила и, ако ви е известно, че освен СЗО, големи вестници като Der Spiegel, Die Zeit и други, институтът Роберт Кох в Берлин и неговият пророк, проф. Дростен (който вече показва своята некомпетентност с т. нар. свински грип), са получили съществени суми пари, то тогава знаете накъде бяга заекът - пейсмейкър. Този самопровъзгласил се световен лечител, който по същество е програмист, също се занимава с програмиране на хората, т.е. да ги чипира и печели повече от милиарди от това. В духовния научен смисъл, Гейтс е слуга на бог Мамон, богът на препятствията, който поставя разрушителни и преградни средства на пътя на прогресивното Михаилово движение. От друга страна, човек вижда в този бог Мамон „творец на много специфични структури, които при инфекциозните заболявания оказват разрушително въздействие върху човешкия живот.“ (Рудолф Щайнер на 3 ноември 1905 г. в GA 93a).

Между другото, аз лично изцяло вярвам, че този дух, който е добре запознат с патогенните сили, ще изобрети в своя полза болести, които не съществуват, само и само да се разпространява страх и да се контролират хората още по-добре...

Веднъж Рудолф Щайнер отговорил на въпроса на млад лекар как човек може да разпознае дявола. Отговорът бил, че човек не може лесно да го разпознае, защото дяволът винаги се появява под формата на ангел.

Днес трябва да гледаме отвъд тези лъжи и изкривявания, защото това е необходимото условие да се научим да мислим какво е правилно. В началото на Първата световна война Рудолф Щайнер споделя на един от своите близки ученици, Аделхайд Петерсен, за тази задача. Щайнер говори за това как всяка прикрита заблуда ще се провали в бъдеще. Той казва, че ще настъпи време, когато всички такива заблуди ще се разкрият и злото ще стане видимо. „Човечеството е навлязло в етап на своето развитие, в който лъжата и злото трябва да станат видими! Всичко вече е там - злото, ужасът, лъжите, разложението - всичко е там, но все още е прикрито. Трябва да бъде разкрито (...) Няма да има повече забрани за определени неща (...) Човечеството ще трябва да се бори с лъжата - архетипното зло.“¹

Сега с брутална сила се сблъскваме с фактите за абсолютната милитаризация и програмирането на целия ни живот. Тъй като страхът от болести и смърт е първичен страх при човешките същества, тези сили са успели да започнат оттам със своите лъжи и разрушителна работа, или по-скоро са се опитали да го направят. За тези разрушителни сили са нужни хора като входни точки („порти“), които след това ни представят „сметката“ за срамната им работа. В съвремен-

ния западен свят са предприети три атаки, с които трябва да се справим:

1. предизвикване на сексуалните инстинкти с порнографските перверзии, на които вече са изложени децата (виж Norbert Glas, *Sexualismus - Eine Zeitkrankheit und ihre Überwindung* [Сексуализмът - болест на нашето време и как да го преодолеем] Perseus Verlag),

2. вредни лекарства, които са разработени в съответствие с чисто комерсиални егоистични мотиви, при което „вредата се нарича полезност, а болните - здрави“²

3. технология, която се движи от зли сили и вече не обслужва хората, а се стреми да ги управлява и контролира.

И трите пророчества вече се сбъднаха в наше време!

В момента преживяваме събитие, което ни показва, че когато създадените на земята институции не се обновяват непрекъснато с духовно съдържание в съответствие с времето, те се израждат в тяхната противоположност - демокрацията се превръща в диктатура, която завладява контрола над всички частни сфери.

Нека разгледаме най-накрая един факт: борбата срещу

духа, а това означава срещу нашето съзнание, срещу собствения ни Аз! Има го отдавна, а сега абсцесът се е отворил и се е превърнал във видим факт. „Отговорни“ за това са не само онези сили, които в духовната наука се описват като Луцифер и Ариман, но и усилването на злото в лицето на азуричните сили или силите на Сорат, с които все повече ще трябва да се сблъскваме. Използвайки нашето физическо тяло, те искат да изпразнят от съдържание развитието на нашето его и нашето съзнание. Една от възмож-

ностите е въвеждането на вещества, които правят тялото толкова плътно, че връзката с духа и душата става невъзможна. „По онова време [869] духът е отстранен. Душата ще бъде отстранена с фармацевтични средства. Със „здравно обоснована перспектива“ ще бъде открита ваксина, която ще действа върху организма възможно най-рано. В детството, ако е възможно дори още при раждането, по такъв начин, че човешко тяло няма да стига до мисълта, че има душа и дух.“³

Разбира се, тези планове за ваксинация ще имат хуманна маска, но те ще донесат болести и смърт, каквото успяхме да преживеем с така наречения „испански грип“ след Първата световна война поради масовите ваксинации, особено на войниците.

Днес с модерни и бъдещи ваксинации изглежда, че наред с други неща ще бъдат инжектирани наночастици, които унищожават клетката отвътре, което след това ще бъде обявено за вирусна инфекция. Тогава ще се използват анти-вирусни средства, като Тамифлу (както при т. нар. свински

„В настъпващата ера така нареченият цивилизован свят ще се сблъска само с двете алтернативи: от една страна, болшевикът, а от друга – троичният социален ред. Този, който не вижда, че има само тези две възможности за идващата ера, просто днес не разбира нищо от хода на събитията като цяло.“

**Рудолф Щайнер
лекция от 7.8.1920 г, GA 199**

1 *Erinnerungen an Rudolf Steiner*. Сборник от публикации „Mitteilungen aus der Anthroposophischen Arbeit In Deutschland“ 1947-1978, издателство Erika Belle und Kurt Vierl, Щутгарт 2001.

2 Виж Рудолф Щайнер - „Какво прави ангелът в нашето астрално тяло?“, лекция от 9.10.1918, GA 182.

3 Рудолф Щайнер, лекция от 7.10.1917, GA 177.

грип), който унищожава жизненоважния ензим Невраминидаза (Сиалидаза) във всички наши клетки и води до съствяване на кръвта и по този начин до кислороден дистрес и постепенно задушаване на клетките. В момента мъглата от лъжи непрекъснато се изчиства и може да се надяваме, че хората ще прогледнат отвъд тези измами. Във всички страни хората се събуждат и се борят за свободата си.

Невероятни неща се случват и в Съединените щати, защото лъжите на паралелната държава стават все по-очевидни и се наказват от съдилищата. Да се надяваме, че искрата скоро ще се разпространи в Европа, която сега бавно осъзнава какви непредвидими щети е нанесла лъжата на обществото и икономиката. Има определено много обещаващи симптоми. Когато разберем за унищожаването на работните места, депресираниите и изолирани възрастни хора, ефектите върху социалното сътрудничество и т.н., също ще разберем, че „лекът“ е бил по-разрушителен от „болестта“. Кой би искал това? Това трябва да е една световна престапна организация, вдъхновена от бога Мамон – СЗО, която обяви тази предполагаема пандемия без доказателства и която стои над всички закони.

Често ме питат приятели: какво може или трябва да направи човек в тази ситуация? Всичко все още е хаотично. Но, ние като антропософи знаем, че освен индивидуалните актове, вътрешният духовен живот също има своето въздействие и че при духа от значение е не количеството, а качеството. Ето защо, бих искал да завърша с няколко окуражаващи думи от Рудолф Щайнер, които със сигурност можем да използваме в това драматично време:

„Преживяваме изключително сериозно време на изпитания и трябва да осъзнаваме това все повече и повече. Всичкото зло и всичкото добро сега излизат наяве, често по един разтърсващ начин.

Този, който може да медитира, сега има силно влияние върху всичко, което се случва. Само много малко хора имат възможността да разберат какво е заложено, нека да освободим силата да изпълним поставената пред нас задача. Осъществено е, че малцината, които имат истинско разбиране, сега използват всичките си сили, за да работят за това с най-голямата сериозност и с най-голямата концентрация. Да, с цялата сила на волята, която могат да извлекат от дълбочината на душите си

и да се жертват, за да не загуби човечеството напълно Светия Дух, който трябва да ръководи бъдещото развитие на човечеството.

Никога не сме били толкова близо до пропастта, колкото сме сега.“⁴

P.S.

Кризите са трудни моменти, когато старото и познатото трябва да отстъпи за да се подготви новото. Моето усещане е, че планираната срещу цялото човечество война ще се окаже за добро, ако сме готови за нови идеи като троичния социален ред, а също така сме готови да се лишим от старите удобства като лукс, евтините и опасни за околната среда пакетни почивки, консумацията на определени стоки. Със сигурност в бъдеще ще трябва да сме готови да правим материални и интелектуални жертви, за да дадем възможност да възникне нещо ново.

Във всеки случай препоръката при така наречената криза с коронавируса да си мием ръцете по-често ни подсеща за следното: Ние ще станем по-чувствителни по отношение на ближните хора и околната среда. Духовните сили се излъчват в околната среда по-различно от ръцете, отколкото от другите органи. Това е свързано с лечебните сили на ръцете. Хората, които не са склонни да си мият ръцете или които рядко го правят, са „емоционални пахидерми“ (Рудолф Щайнер). И по-конкретно, намокрянето на ръцете с вода прави хората по-чувствителни към света. *„Възможно е да се каже, че тук или там има повече измити ръце. Прочетете какви са отношенията между хората, колко са по-различни между приятели и познати в райони, където ръцете се мият повече, отколкото в райони, където хората поставят стени помежду си, като мият ръцете си по-рядко.“⁵*

Не мисля, че изобретателите и манипулаторите на коронавируса са знаели това, иначе със сигурност щяха да предпришат ръкавици, освен намордниците...

Д-р Олаф Кооб
Берлин (Германия)
Превод: Агенция „Валера“

4 Думи на Рудолф Щайнер от архива на ректор Барч, предадени ми преди години от моя приятел Хайнц Екхоф

5 Рудолф Щайнер, лекция от 28.2.1911, GA 124

СТРАХЪТ НА АРИМАН ОТ ЯСНОТО ЧОВЕШКО МИСЛЕНЕ

Обръщение по повод изданието на унгарски език на сборника с лекции на Рудолф Щайнер за инкарнацията на Ариман за Запад Томас Майер, Арлесхайм, 1 юли 2020 г.

Бих искал да кажа няколко думи за изданието на унгарски език на тези важни лекции от Рудолф Щайнер. Между-временно, всеки мислещ съвременен антропософ вече е наясно, че инкарнацията на Ариман не е предстоящо събитие, а че изживяваме нейните резултати точно сега, в нашето съвремие. Съвсем наскоро тъй наречената криза с корона вируса доказа това. Джером Адамс, главният хирург на САЩ и висш здравен служител в администрацията на Тръмп, я сравни с Пърл Харбър и атентатите от 11 септември 2001

г. Всеки познавач на реалната история знае какво означава това: още една „изненада“ от коварен нападател. Не японците, и не ислямистите – този път това е „вирусът“. Ние отново живеем в атмосфера на пълна лъжливост. Само че сега тя е лъжливост, повдигната на куб, на трета степен, тъй да се каже.

Да се видишва тази атмосфера в душата е в действителност най-лошата опасност, пред която сме изправени. Тя инспирира дребнави, материалистични, изпълнени със

страх мисли, които са силно прилепчиви. Два духовно-научни факта за Ариман могат да ни защитят от автоматичното и заразно вдишване на тази атмосфера.

1. Работата на Ариман е била допусната като необходима от добрите йерархии, които формират човека и му поставят еволюционната задача да развие свободата. Чрез принципите на смъртта и интелекта духът на Ариман, който идва от съвсем различна йерархия, е трябвало да допринесе за факта, че тази еволюционна задача може да бъде постигната. Добрите йерархии обаче са взели предпазни мерки срещу евентуалната опасност Ариман да не си присвои контрола върху всичко. Това е станало с решение на боговете да изпратят един от своите на Земята, където той да опознае и победи смъртта – едно неизвестно явление в духовните светове. Христос е бил готов за тази саможертва. Решението на боговете трябвало да остане скрито от Ариман. Възкресението го изненадва, както се изразява Щайнер. Делото на Голгота поставя граници за дейността му във всички бъдещи времена, включително нашето. Тя е „притъпена“ веднъж завинаги. Забележките на Щайнер във връзка с това решение могат да се прочетат в лекцията от 2 април 1922 г. (Събр. съч. 210 „Стари и нови методи на посвещение“).

2. Ариман, духът, който подтиква към чувството на страх, сам страда от неизразим страх. Той се страхува от човешкото мислене. Той вярва, „от миналото наследена грешка“, че в човешкото мислене има сила, която постепенно ще го унищожи. Това са думите, произнесени от Бенедикт в последната сцена на четвъртата Мистерийна драма на Щайнер „Пробуждането на душите“. Затова Ариман се опитва да обърка човешкото мислене и, ако е възможно, да го унищожи. Но тази негова (тайнствена) слабост е тъкмо силата на човека. Тя е нашето единствено оръжие за защита срещу неоправданата намеса на това същество в човешката еволюция. Да бъдеш просто добър, т.е. да си морално силен, не му прави впечатление; както и ясновидството, което не е просветлено от мисленето. Единственото нещо, което

може да го постави на мястото му днес е Михаилото, т.е. одухотвореното мислене.

Ако човек размисли върху горните две характеристики и винаги ги има предвид, той може без страх да се справи с Ариман. И дори може да се научи от него на упоритост в преследването на собствените си духовни стремежи. Защото точно това прави той по свой начин с ариманичните си цели. В осма сцена на третата драма – „Пазачът на Прага“ – Ариман признава хилядолетните си стремежи:

*От туй на мен не се удаде нищо;
Земята не успях да завладяя.
Ала ще се стремя през вечността,
дорде постигна – може би – победа.
Каквото незагубено е още,
това би трябвало да се използва.*

Докато прави това признание, той затваря ушите на Щрадер, който е с него, за да не го чуе. Ние, духовните ученици трябва да слушаме с отворени уши.

Безусловната ариманична надежда е, тъй да се каже, естествено на върха си по време на настоящата инкарнация. Тази надежда характеризира ариманичната атмосфера на нашето време, посочена по-горе; тя го прониква изцяло. Едно отражение, противоположно на ариманичната надежда за победа е безнадеждността, която изживяват много наши съвременници. Всъщност, тя е (ариманичното) отражение в техните души.

* * *

Ако човек знае за основното ограничение, поставено върху ефективността на Ариман и ако знае за неговия страх от чистото, духовно мислене, отражението, което всяка страх, може също да бъде прогонено от човешките души.

С тази надежда пожелавам на унгарското издание на сборника лекции от Рудолф Щайнер да достигне до много читатели, които са надарени с духовна смелост.

Превод: Диана Ботушарова

КУЛТУРНОТО ПРОСТРАНСТВО НА БЪДЕЩЕТО СИМПТОМАТИКАТА НА ЧЕРНО И БЯЛО МОРЕ

Разделените във времето и пространството неща обикновено не се възприемат като принадлежащи едно на друго. Ако връзката между тях съществува, тя не се изявява във възприятието. Обикновено вниманието не се задържа върху факта, че две морета, обграждащи Източно европейската равнина от север и юг, носят забележителни в цветово

отношения имена. Това изглежда като случайна игра или, може би, някой от властимащите е решил, че ако едното море се нарича Черно, то противоположното море трябва да се нарича Бяло. Но и географската противопоставеност на двете морета не е особено забележима. Разстоянието, което ги разделя, е прекалено голямо. Този, който забележи, че

имената на моретата сякаш намекуват за някаква полярност на действащите от периферията сили, може да се опита да ги постави във връзка с учението на Гьоте за цветовете, където черният и белият цвят се срещат, формират цветовия спектър в пространството между тях. Но ако тази мисъл не беше обоснована физически, тя би била чиста фантазия, в прилагането ѝ към географския феномен.

Произходът на самите названия на Черно и Бяло море до голяма степен е загадъчен. Остава неясен даже и смисълът, който шведският картограф Олаус Магнус е вложил в името на Бяло море, помествайки го за първи път на географската карта, издадена във Венеция през 1539 г. Олаус Магнус е познавал добре бреговете на Бяло море и техните обитатели, но те никога не са го наричали така. Дори не са го отделяли от региона на Баренцево море и са използвали името «Студено море».

Произходът на името на Черно море се изгубва в дълбините на вековете. Счита се, че то идва от обитателите на Иранските хълмове – персите и въобще ираноезичните народи, чак до скитите. Точно те са го виждали като „черно“ и са го наричали Ахшайна. Чувайки от персите името Ахшайна, гърците започнали да наричат Черно море „Аксейнос“. Това значи негостоприемно. Те са използвали това название дотогава, докато Черно море е оставало малко познато за тях, но когато го опознали по-отблизо и по-добре, когато неговото рибно богатство е започнало да привлича тяхното внимание, тогава множество лодки са изпълнили бреговете на Черно море в VIII – VII в. пр. н.е. Променяйки своето мнение за него, гърците са забравили предишното му име и са започнали да го наричат Евксейнос. Така черното море е станало „гостоприемно“. Първичният смисъл на персийското название на морето е потънал в гръцкия Евксейнос. Турците, идващи от областта на Средна Азия, граничеща с Иран, са заимствали древното название на морето от персите и са го нарекли „Черно море“, съответно «Карадениз». След това името „Черно море“ е било възприето в цяла Европа.

Със своя цвят Черно море едва ли е давало повод да бъде наричано така. Като всички южни морета, то е отразявало цвета на небето и когато било спокойно, водата в него имала приятния за очите цвят на синя коприна. Давайки на морето такова име, несъмнено, персите са имали предвид нещо друго. В древността и в средните векове по подобен начин са наричали онова неразгадано морско пространство, което лежи далече на запад, зад Херкулесовите стълбове. Наричали са го Морето на Мрака. Можем да допуснем, че в основата на това название лежи не просто физическият феномен на изчезването на Слънцето на запад, когато денят клони към края си и настъпва нощта, също и не само фактът, че всичко неизвестно е „покрито с мрак“. В древни времена така са наричали силите, които душата е можела да мобилизира в себе си, за да разпознае онова, което стои пред нея в действителността и наистина ѝ се открива. Там има мрак, там се утаяват враждебните за човека сили. Отначало гърците, както и персите, са почувствали присъствието на тези сили в Черно море, но привлечени от очевидните изгоди, които морето им е разкривало, те са забравили за тях. Физическите феномени на Черно море, неотдавна открити от науката, потвърждават истинността на древните виждания, разпознаващи стаената в морето опасност.

Черно море е почти затворен водоем. То се свързва със Средиземно море само през Босфора и дори може да изглежда, че то е негова отделна част. Но това не е така. Техният водообмен е през Босфора. В най-тясното място ширината му е 0,7 км, а най-малката дълбочина е 27 м. Това е незначителен, но забележителен феномен. През Босфора минават две течения – горното течение от Черно море в Мраморно море, и долното – от Мраморно море към Черно. От Черно море върви поток със значително опреснена вода, защото Черно море се захранва с водите на няколко големи реки: Дунав, Днепър и Дон, без да говорим за останалите. От Средиземно в Черно море се втича по-тежка вода, с високо съдържание на соли. Но Черно море повече отдава своята вода, отколкото приема от своя съсед. По този начин те оказват знаци на внимание един на друг, но не и нещо повече от това.

Черно море се отличава с една рядка особеност сред всички нормални морета: то е двуслойно и на дълбочина 150-200 метра в него се прекратява водообменът. Морето престава да диша по-ниско от това ниво. Там кислородът отсъства и започва царството на сероводорода, H₂S, който убива всичко живо. Там не могат да съществуват нито морски животни, нито растения, там е истинското царство на смъртта.

В античните времена Черно море е било необичайно богато на риба, която гърците са пренасяли в родината си в големи количества, въпреки че Гърция също е приморска страна. Но всичко това е давал горният му слой, в който имало много храна за рибите. Този слой бил относително тънък, а под него лежал друг слой вода, който се изгубвал в мрачните дълбини. Водната маса на Черно море до 90% е във втория, долния слой.

Тази структура на Черно море напомня за астралното тяло на човека, където горната част е озарена от светлината на дневното съзнание, което обаче не прониква в дълбочината, а онова, което се утаява долу, се отнася враждебно към горния човек и иска да увлече човешкия аз на дъното.

В горния си слой Черно море показва удивителна двойственост. В него може да се наблюдава едно своеобразно разпределение на теченията. Основното течение, което достига до 50 км широчина, се движи в кръг на разстояние 2 до 5 км от брега срещу часовниковата стрелка. Приема се, че то тръгва от северната част на морето, където се вливат Днепър, Днестър, Южен Буг и Дунав. При попадането в морето техните води текат на запад, изоставайки очевидно поради движението на Земята от запад на изток. Отдавайки част от своите води на Босфора, това течение продължава движението си по-нататък покрай бреговете на Анатолия, стига до Кавказ и се обръща на северо-запад. След това то отива до Крим, обгръща го и се връща към своето начало. Такова е общото кръгово течение. Но то дава две разклонения, които образуват два малки вътрешни кръговрата. Те също текат срещу часовниковата стрелка, като взаимно се обособяват. Едното от тях е западно и възниква малко по-на юг от Крим. То се отделя от основното и веднага тръгва на запад. Известно време то тече заедно с основното тече-

ние до нос Керемп на север от Анатолия. Там то отново се отделя от основното течение, връща се към своето начало, като се повдига към Крим през средата на морето. Другото вътрешно течение възниква също около бреговете на Крим, откъсва се от основното, завива на юг и край бреговете на Анатолия се съединява с него отново. Заедно с него то тече към Кавказ и извършва своя източен полукръг до Крим.

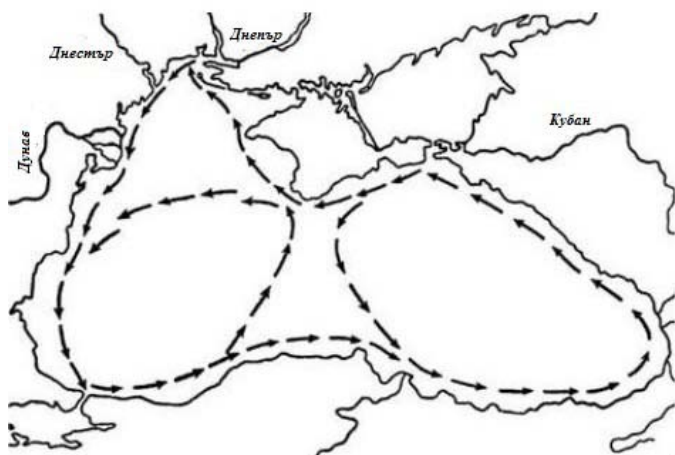

Схема на основните течения на Черно море

Малките вътрешни течения не се сблъскват и не се докосват, те вървят отделно по своите пътища като затворени в обвивката на главното кръгово течение край бреговете. Те заедно дават образа на организма на Черно море. Заедно с водните маси се движи целият свят на природните духове, от които се състоят етерното и физическото тяло на морето. Движението е обратно на часовниковата стрелка от изток на запад, след това става кръгово, но се движи и вътре в кръга. Ние не виждаме това непосредствено, а отразено, но от това то не става по-малко вярно. И ние напълно можем да признаем, че схемата на тези течения е изображение на онзи специален орган, който Черно море представлява в астралното тяло на Земята. Както в обвивката на астралното тяло на човека работят двете му основни сили – силата на симпатията и антипатията, привличането и отблъскването, така и в Черно море, вътре във водната му обвивка, са заели своето място двете вътрешни течения, които функционират без да се борят и без да се докосват. Те не са и напълно обособени от родителското главно кръгово течение.

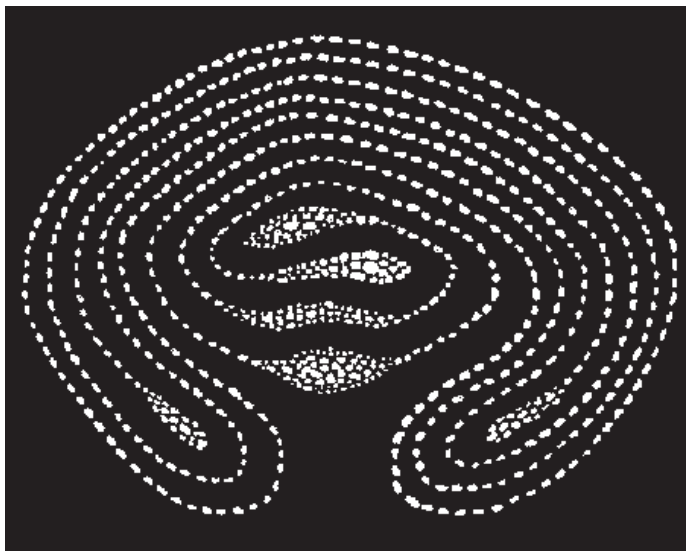
Бяло море не е толкова голям водоем. То е и по-плитко – средната му дълбочина е не повече от 60 м, а най-дълбоката част е в Кандаляшкия залив, 330 м. В противоположност на Черно море, над повърхността на Бяло море, почти в центъра му се издига цял архипелаг, който показва, че тук земните сили са работили, устремени нагоре към светлината. Това са Соловецките острови. Соловецкият архипелаг включва три големи острова, три острова със средни размери и няколко малки. Очевидно е, че в древността тези острови са били населени, защото има следи от човешко присъствие. И тези следи са лабиринтите.

Лабиринтите са изложени на Земята и направени от малки необработени камъни във вид на овали или кръгове. Вътрешните им извивки напомнят на човешкия мозък.

В научната литература те са получили името лабиринти по аналогия с известните съоръжения в Египет и Крит. Наистина, първото сравнение на северните лабиринти с южните показва толкова съществена разлика, че освен името, изглежда, между тях няма нищо общо. На юг това са били покрити съоръжения, в които наистина е било възможно да се изгубиш. Северните лабиринти са напълно открити за разглеждане и в тях е възможно да се движиш без всякакъв риск, без да говорим и за най-скромните им размери от 5 до 15 м в диаметър. Необходимостта от движението на човека вътре в лабиринтите както на юг, така и на север, позволява да ги отнасяме към един и същ клас древни култови съоръжения. Светът е единен и възникването на северните лабиринти може да се датира приблизително в същата епоха, в която е ставало и строителството на лабиринтите на юг, т.е. примерно 1800 г. пр.н.е., когато е бил построен знаменитият египетски Лабиринт. Това е била Третата следатлантска културна епоха, когато културният живот на човечеството се е концентрирал в долината на Нил и в двуречието, а останалият свят е представлявал повече или по-малко отдалечена периферия, където случващото се в центровете на културно развитие се е преживявало в отслабен и модифициран вид.

В онази епоха е встъпил в своята завършителна фаза процесът, който е започнал в късна Атлантида. Това е процесът на съвпадането на човешкия етерен мозък с неговия физически мозък, многократно описван от Рудолф Щайнер. Ясновиждането, на което по-рано е служело етерното тяло, свободно от тясна връзка с физическото тяло, е останало в миналото. Физическият мозък е започнал да встъпва в своите права като нов инструмент на познанието. Затворената вътре него способност за свръхсетивно познание се преобразувала в способност за земно мислене. Сега то е трябвало да си пробива собствени пътища, но е можело да се заблуди и развитието му да бъде възпрепятствано от чисто външните възприятия. Лабиринтите, които ни карат да си спомним за формите и структурата на главния мозък, възникват, очевидно, след завършването на този процес, за да въведат по-нататъшното правилно русло. Лабиринтите са широко известно явление на север. Но те никъде не се срещат в такова количество, както на Соловецките острови. Тук се намира $\frac{1}{4}$ от всички познати в северна Европа съоръжения от този тип. Разбира се, и тук лабиринтите са запазили не напълно, но в тях е лесно да се видят следите, които от незапомнени времена е оставила една школа, в която лабиринтите са служели като средство за практикуващото се в нея обучение. На острова лабиринтите са устроени еднотипно. От входа към центъра на лабиринта винаги водят два пътя. Краткият път започва вдясно от входа. Съвременният човек винаги би предпочел да избере краткия път, който може да се измине бързо. Но целта на построяването на лабиринта не е била да се стигне до центъра бързо и просто. Вторият път, водещ наляво, очевидно е бил основният. Застанал в началото на своето странстване в лабиринта, човекът е имал намерение да се добере до центъра по този път. Още щом е направил първите крачки, той е започвал да чувства себе си в полето на действието на силите, на които не може да се противопостави. Но той е чувствал и това, че

не може да не им се доверява, въпреки че те очевидно са го водели встрани от целта, която е била в центъра. Човекът е чувствал, че тези сили го подхващат и го отнасят на самия край на лабиринта, за да започне да се доближава към желаната цел със забавен ход. Тези сили като че ли са го учили правилно да върви към целта. И когато целта била достигната, човекът е можел да отбележи една промяна, която е станала с него, сякаш той е хвърлил по пътя някакъв товар, който е носил. Сега вече той е можел да излезе от лабиринта по краткия път, за което именно бил предназначен.

Големият лабиринт на Соловецкия остров

В ходенето по лабиринтите се научавали много неща. Например това, че най-краткото разстояние между две точки, правата линия, не винаги съответства на правилния път. Веднъж Рудолф Щайнер изказал тази мисъл така: „Тук във физическия свят ние казваме: правата линия е най-краткият път между две точки. В духовния свят това ще бъде най-дългият път, а всеки друг е по-кратък.“ Северните лабиринти са били паметници на голямата мистериозна школа, под духовното въздействие на която се намирал целият Север и чието влияние достигало до Гърция. Гърците са й дали названието Хиперборея - остров, населен от мъдреци. А в 5 в. пр.н.е. Херодот е записал преданието за свещеното посолство, което в древността ежегодно е идвало от Хиперборея в Гърция. Основавайки се на данните от своите изследвания, Рудолф Щайнер свидетелства, че „Една знаменита школа на посвещението се намирала на север от днешна Русия. Там посветените са ги наричали троти... Всички социални учреждения са идвали от тези посветени, за да внасят порядък в човешките маси.“ Процедурите на северното посвещение са описани от Рудолф Щайнер в лекция от 30 септември 1904 г. и това е достатъчно, за да бъдат тези лабиринти свързани със съдържанието на посвещението в мистериите на тротите. Според записките на тази лекция от 30. 09. 1904 г., встъпването на посвещаващия се в свръхсетивните светове е протичало на три етапа: „Онези, които са се научили да виждат през астралната материя, виждат Слънцето в полунощ: 1. Посвещение: Предаването на змията; 2. Посвещение: Ходенето в Лабиринта; 3. Посвещение“.

Рудолф Щайнер използва тук понятието „лабиринт“ в същия преносен смисъл, с който са наричани северните лабиринти.

На завършителния етап посветеният в северните мистерии е встъпвал в големия Лабиринт на Макрокосмоса. Рудолф Щайнер го свързва със структурата на главния мозък, но вече не на основата на външна аналогия: „Извивките на лабиринта на духовен план са същото, което са извивките на мозъка. Човекът получава достъп до Лабиринта, в извивките на висшия план.“ Това не е просто образ. Ученикът на северните мистерии, който се е издигнал в духовния свят, е попаднал в областта на силите, които са построили човешкия главен мозък и именно по тази причина неговата структура напомня за северните лабиринти. Подготвяйки се за посвещение, ученикът се е упражнявал в повторно ходене по лабиринтите, за да се почувства по-уверен в духовния лабиринт на Макрокосмоса и по-успешно да се ориентира в него. Каменните лабиринти са били земният аналог на макрокосмическия лабиринт. Те са били предназначени за подготвителните упражнения на Соловецкия архипелаг.

С образа на змията са свързани както опитът на посветените, така и смисловите аспекти на лабиринтите. Във всички тайни школи змията е била символ на астралното тяло. В мистериите на тротите лабиринтите са били предназначени за подготвителни задачи. Една от целите им е била да се привеждат в равновесие силите, които са затворени в астралното тяло, но именно силите вътре във физическата организация, концентрирани в гръбнака. „Предаването на змията“ при посвещението е предполагало пълното овладяване на властта над тези сили от посвещавания: „В духовния свят също съществува гръбначен стълб, където се решава дали човекът ще получи духовен мозък. Човекът извършва този процес на дадена степен на развитието. Той се снабдява с духовен гръбначен стълб, за да бъде издигнат във вихъра на духовния мозък. В образа на соловецките лабиринти са затворени фигурите на две змии, възпроизведени от редица камъни. Тези змии са отчетливо видими, ако се обърне внимание на краищата на линиите, извиващи се вътре в лабиринта. Тези линии изобразяват две змии, които старателно следват една след друга. Двете окончания на линиите се намират отъясно и отляво на входа на лабиринта. Това са краищата на опашките, които са разделени на две страни и подобно на два противоположни силови центъра, те образуват полето на напрежението вътре в лабиринта. В самия център на лабиринта картината е друга. Там открито се срещат и една до друга спокойно лежат главите на двете змии. Важно е и това, че змията като елемент, който задава основната структура на лабиринта, се забелязва не веднага. В старателното следване на извивките двете змии съставляват едно единство.“

Последното наблюдение над лабиринтите позволява да се върнем към схемата на основните течения на Черно море. Между организацията на пространството в лабиринтите и системата на теченията в Черно море има някаква прилика, въпреки че сравнението показва и съществения им контраст. Водните потоци на Черно море са разпределени по такъв начин, че двете малки кръгови течения вътре в голямото външно вървят разделени по своите пътища, без да

се сблъскват и докосват. Заедно те дават образа на равновесната система. Напротив, другите две сили, които създават вътрешния строеж на лабиринтите, влизат във взаимодействие сякаш се съревновават, но в крайна сметка също се уравновесяват взаимно. Двете равновесни системи на силите дават еднакъв резултат по различен начин. Едната е създадена от самата Природа на юг, другата е културен феномен на древния северен свят. Духовното значение на теченията на Черно море може да се изясни от факта, че нещо като отделение на египетските мистерии е било основано на единия бряг на Колхида. Предполага се, че това е било в XIX в. пр. н. е. В гръцката митология мистериината школа, действаща в Колхида, е изобразена като пазителка на златото руно. А това е тайната на възкресяването на първоначалната чистота на астралното тяло. Почти всички главни герои на гърците, аргонавтите, са плували в Колхида, за да я търсят. В онази епоха идеалът все още е бил възвръщането на духовните качества на астралното тяло. С онези духовни качества, които астралното тяло е притежавало преди грехопадението на човека, то е било като златно. Пътищата, които следват теченията на Черно море, показват по какъв начин това е могло да се постигне. Силите, даващи вътрешно съдържание на процеса, не се докосват, а вървят разделно. Съседството на организирания по този начин елементарен свят на Черно море, е могло да оказва поддръжка на дейността на колхидските жреци, които са връщали астралното тяло в състоянието, когато в него още не е действал Азът.

В северните лабиринти силите, съставляващи астралното тяло, не са разклонени на страни, а напротив, те взаимно се проникват, взаимодействат и създават вътрешно равновесие в затворена форма. Особено забележително е това, че точката на покоя, която е ясно фиксирана в лабиринтите, отсъства в схемата на теченията на Черно море. В промеждутъците между вътрешните кръговрати просто има свободно пространство. Лабиринтите показват образа

на приведеното в порядък астрално тяло, което се открива пред спускащото се Духовно Себе. Това, разбира се, е представлявало някакво поглеждане в бъдещето. А то е било оправдано от това че е било дадено само на ограничен кръг от мистериините избраници. Да се взаимодейства в мистериите с духовете на формата, отпечатани в основните течения на Черно море, е било възможно дотогава, докато миналото, към което те са били насочени, не се е скрило зад хоризонта на човешкия опит и докато все още е било възможно в някаква степен да го върнат.

В този смисъл двете културни области – едната около Черно море, другата около Бяло море – дават грандиозния образ на двете различни степени на развитието на астралното тяло на човека, заедно с принадлежащите им сили – началната и крайната степен. Те дават също и образа на междинното пространство, което е било обозначено от двете страни и което исторически е призвано да служи на прехода от едно човешко състояние към друго. Първото, впрочем, отдавна е изживяно от човечеството. То е състоянието на първичното равновесие на астралното тяло, което се стреми към душевен живот в състояние на висока хармония, готова да приеме светите сили на Духа Себе.

Георгий Кавтарадзе
Превод: **Веселина Велкова**

Георгий Георгиевич Кавтарадзе е съвременен руски антропософ, роден в Тбилиси. Той е завършил режисьорския факултет на Тбилиския театрален институт „Руставели“. Работил е в Тбилиския академичен театър като режисьор и актьор, а по-късно и като главен режисьор на Батумския театър „Чавчавадзе“. Георгий Кавтарадзе е педагог в катедрата по актьорско майсторство в Тбилиския театрален институт и директор на Кутаиския театър „Месхишвили“.

ВОДНИЯТ ЕЛЕМЕНТ, ФОРМИТЕ НА ПОТОКА И ДИНАМИЗИРАНЕ НА ПРЕПАРАТИТЕ В БИОДИНАМИЧНОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ

„Всички образи си приличат и нито един не е сходен с друг, и така хората споменават таен закон към свещена гатанка.“
Гьоте, „Метаморфозата на растенията“

Водата има есенциално значение за всички процеси на Земята, като нейното балансирано наличие е абсолютно необходимо - липсата или само недостигът ѝ биха означавали глад, докато свръх-присъствието ѝ би станало причина за наводнения и бедствия. Да ползваме, управляваме и насочваме водните потоци и кръговрата на водата е тема, която става все по-актуална и е пряко отражение на нашата земна дейност, а последствията от това са видими като резултат от поведението на човека. Но тук няма да се споменава за тази нейна функционалност - да използваме водата като

технически ресурс, средство да произвеждаме електричество или транспортно средство, което възпрепятства основната способност на водата, а единствено за водата, способна да задържа живота. Животът и загадъчната философия на Хераклит преминава през изследване на четирите основни елемента и при все, че той се противопоставя на Питагор и твърди, че всичко произлиза от класическия елемент огън, а не от въздух, вода или земя, той остава известен с афоризма “Πάντα ἔχει καὶ οὐδὲν μένει” - всичко тече и нищо не остава. Цитатът от Хераклит се появява в Кратил на Платон два пъти, като: “Всичко съществуващо се движи и нищо не остава едно и също”. Тук искам да се спрем върху същността на водата да предава движението и ритъма на всяко живо същество, обвързано със заобикалящата ни природа. В ритмичните процеси се проявява животът на човека, както в животинския и растителен свят, така и на цялата Земя. В

неодушевената област ритмичните движения и форми създават впечатление за определена жизненост и по този начин показват връзка с жизнените процеси. Движения, създаващи форма от неживата материя, документират свързаност с живата природа. Движенията на течностите с техните собствени нестабилности имат специални възможности за появата на периодични, ритмични форми, споменава Михаел Жакоби от института за изследване на теченията в Херишрид, Германия.

Невидимите сили, присъстващи в действията на природата, все повече са обект на сериозни изследвания. Едва ли е необходимо да си припомним, че енергиите, с които работим днес, стават все по-мощни при въздействието върху нашите природни ресурси. Много от тези влияния са невидими и когато не сме напълно осъзнати, сме склонни да дискредитираме или игнорираме тяхното действие. Магнетизмът, електричеството, електромагнетизмът, микровълните, радиоактивността, токсичността чрез изкуствени торове и химически препрати в земеделието и тяхното натрупване във високи концентрации не могат да бъдат игнорирани. По очевидни причини, обаче, тяхното използване не само не намалява или изчезва, а дори се увеличава, под претекст за научни достижения.

Водна структура

Въпреки че я прием, мием се и готвим с нея, ловим риба и плуваме в нея, почти винаги пренебрегваме специалната връзка, която има водата с живота ни. Сушите причиняват глад, а наводненията - смърт и болести. Тя съставлява около половината от нас и без нея умираме в рамките на няколко дни. Течната вода има значение като разтворител, реагент, катализатор и биомолекула, структурира протеини, нуклеинова киселина и клетки и контролира съзнанието ни. Това е най-простото съединение на двата най-често срещани реактивни елемента във Вселената, състоящо се от само два водородни атома, свързани към един единствен кислороден атом. Същност много малко молекули са по-малки или по-леки. Течната вода, обаче, е най-необикновеният материал, противоречащ на нейния очевидно прост молекулен компонент. Водата е втората най-разпространена молекула във Вселената, най-разпространеният материал и основен за образуването на звезди. В нашите тела има сто пъти повече водни молекули, отколкото сумата от всички останали молекули, взети заедно. Животът не може да се развива или да продължи без течна вода, поради което има толкова много вълнение от намирането и на други планети и луни. Не е изненадващо, че водата играе централна роля в много от световните религии чрез водното кръщение.

Дестилирана вода

Дестилираната вода, получена чрез дестилация (на латински: aqua destillata) до голяма степен не съдържа разтворени чужди вещества и отпечатани структури. Двойно и тройно дестилираната вода (aqua tridestillata) има още по-висока степен на чистота. Дестилираната вода се използва главно като разтворител в химията, биологията, фармацевтиката и медицината.

Структурирана вода

Водата, която се зарежда енергийно по специален начин, като естествената изворна вода, има много специални и лечебни свойства. При „структурирана вода“ химическият състав не се променя по никакъв начин. Общопризнатата наука едва започва да проследява това явление стъпка по стъпка.

Аномалия на водата

От особено значение за живота на Земята е така наречената аномалия на водата, поради която водата има най-голямата си плътност при малко под 4°C (точно 3,98°C) и следователно по-лекият лед плава върху водата. Рудолф Щайнер отбеляза това в своя „курс за топлината“, проведен през 1920 г. *„Вземете предвид явление, което познавате много добре, на което обърнах вниманието ви: водата се държи много странно, това е така, поради факта, че ледът плава върху нея. Това означава, че той е с по-малка плътност от водата, в течната и форма, но чрез промяна от твърдо в течно състояние и повишаване на температура, наблюдаваме свиване на обема и увеличаване на плътността. Само тогава ледът може да плава по вода. Така че в състоянието между 0 и 4 градуса, водата прави отклонение от обичайните процеси. Този диапазон от 4 градуса, при който водата става все по-плътна, е много поучителен. Какво откриваме в него? Виждаме как водата се бори. Като лед тя е твърдо тяло със свои вътрешни връзки, един вид индивидуалност. Сега тя трябва безкористно да премине в цялата земна област. Не иска веднага да се примири с тази безкористност - бори се срещу този преход в съвсем друга сфера. Такива неща определено трябва да бъдат взети под внимание.“* (GA 321, стр. 90)

Водните стихии

„Там, където камъкът докосне извора, там са съществата, които са свързани със стихията на водата, ундините.“ (GA 98, стр. 91)

Ундините (вероятно от латински unda = „вълна“; френски ondine = русалка) или водни духове, са елементарните същества на течността, възникнали от йерархията на архангелите (GA 136, стр. 64). Те са девствени водни същества. Парацелз ги причислява към нимфите. Ундините живеят навсякъде във влажни и воднисти райони, в горски езера, водопади и др. и работят в листата на растенията. Като „световни химици“ те свързват и разхлабват веществата и пренасят звуковия етер в растението. Те също така се разкриват навсякъде, където растителното и минералното царство влизат в контакт, например при извор, където водата се стича по покритите с мъх камъни. По-специално, те развиват своя плодотворен ефект при падащ дъжд, докато са парализирани и, като че ли, обвинени в мъглата, издигаща се от топлината. (GA 265, стр. 357f) Тяхната същност е вечната променливост, метаморфозата и като мечтаят за звездите, слънцето, светлината и топлината, те създават листото. Обикновено те са напълно затворени в областта на зелената. Но те също могат да растат отвъд тези граници, всъщност винаги

се стремят към тях и по този начин те прерастват в гигантски форми и след това стават гиганти от мъгла.

Фридрих де ла Мот Фуке е останал в историята основно с произведението си „Ундина“. Неговата приказна новела, публикувана през 1811 г. ни пренася в мистерииния свят на ундините, елементалните духове на водата. Значимостта на това произведение ни се разкрива чрез задълбоченото изследване на феноменалните и противоречиви състояния на водата - тихите води на езерото, което е препитание, но и мъка и неволя, загубата на собственото дете в езерните води, избавлението чрез появата на Ундина, още в същата нощ. Образът на водата е вплетен в образа на детето - с неговите „небесни моркосини очи“ златни капки, стичащи се от златната коса, сякаш то идва от „луната“. Всяка една от картините символно преминава, водена от „водна“ нишка. Картините, изрисувани в новелата са озвучени. Ние ставаме не само зрители, а основно слушатели на тези звукови картини - чуваме сред първоначалната тишина на езерните води „шумовете на бушуващата вода“, преминаваща в „пенлив водовъртеж“, шумът на ветровете и вълните и придошлия поток. Освен звуковите картини, талантът на новелата се разкрива чрез богатата палитра цветове на водата - те преливат отвъд синьо-зеленото, ту са пастелни, ефирни, обвити във воал и проглеждаме сред „измамните форми на мъглата“, ту са ярки, силни и срещаме елемента вода през деня и нощта, образът ѝ се променя от „златни капки“ до „сребърния поток“ с „бяла пяна“:

*От тъмната долина потокът се е спуснал
и продължава буйния си път,
за да стигне до морето,
но никога не ще се върне пак.*

Водата е движение, което веднъж може да бъде плавно, почти неуловимо поклащане, но то може да прерасне до бурен вихър. Водата определя и пространството. Тя е граница и когато липсват мостовете, често се изисква откуп, за да преминеш от единия на другия бряг. Мот Фуке рисува рицарския замък близо до река Дунав, говори дълго за величието на реката, но пътя по Дунава е последната среща между рицаря и Ундина, в тази река, тя потъва или се „размива“, разтваря се във водите ѝ.

От антропософска гледна точка целият живот има космически етерен произход. Когато заговорим за елемента вода, той може да бъде разбран в контекста на звуковия етер (още химичен или математически етер). Земният живот предствлява хармонично съгъстени сфери, които проникват в материята, подобно на звуков етер и по този начин се превръщат във физически осезаема, първоначално все още много плавно подвижна, предимно водниста реалност. Тя достига чак до твърдите, неподвижни структури, под въздействието на съзидателното слово, което се проявява чрез жизнения етер. В началото на нейното развитие Земята е цялостно и всеобхватно живо същество, от което са се отделили първоначално гигантски същества, с мимолетна и постоянно променяща се форма. Звуковият етер е една още по-фина вибрация и от светлинния етер, звукът има форма, същност и представлява завихряне, резонанс. По този на-

чин единното се разделя и се разклонява. Звуковият етер раздвоява и ражда численост и отношения между числата, удвоения, умножения, деления, т.е. числеността се явява чрез звуковия етер, затова е наричан още и „математически етер“. Според Рудолф Щайнер животът на клетъчна основа е възникнал по-късно, вследствие на това деление. Според хипотезата на Гея, разработена от Джеймс Ловелок и Лин Маргулис в средата на 70-те години, биосферата в своята цялост образува жив организъм, снабден със способността да се самоорганизира, който стабилизира живота на Земята и насърчава еволюцията на сложни индивидуални същества.

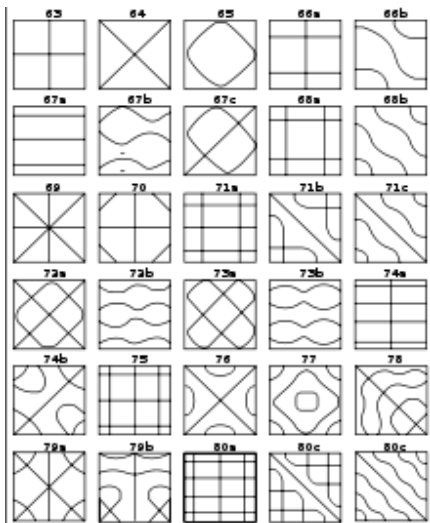
Може би Гьоте разпознава това най-ясно и го описва подробно в своето учение за метаморфозата, като по този начин разкрива основни закони на всички живи процеси на формообразуване. „Всяко живо същество не е индивид, а мнозинство; дори доколкото ни се струва като индивид, той остава съвкупност от живи, независими същества, които са идентични по идея и формообразуване, но могат да бъдат идентични или подобни, макар и различни по външен вид. Някои от тези същества първоначално вече са свързани, други се намират и обединяват. Те се разделят и се търсят отново, като по този начин причиняват безкрайно възпроизводство по всички начини и във всички посоки. Колкото по-несвършено е съществото, толкова повече тези части са еднакви помежду си или сходни и толкова повече наподобяват цялото. Колкото по-свършено става съществото, толкова по-различни стават отделните части. В онзи случай целостта наподобява повече или по-малко отделните части, докато в друг случай целостта се различава значимо от съставлящите я части. Колкото повече са сходните една на друга части, толкова по-малко са подчинени те една на друга. Подчинеността на частите показва по-свършено създание“ (Гьоте, Относно морфологията том 13)

Гьоте не само разкрива, че елементите на една жива система са свързани помежду си и са взаимно зависими, но че всеки индивид едновременно се определя по много специфичен начин от характерните особености на цялото и че и двете, и индивидът, и целостта, са изведени от един общ пра идеал на основната форма. Отделният вид не изглежда външно като такъв и може да бъде само идеален, т.е. да бъде схванат от вътрешната духовна интуиция, но има формиращ ефект както като цяло, така и върху всяка от съставните части. Външните влияния имат модифициращ ефект, но не определят фундаментално характеристиките на отделния вид. Променените климатични и почвени условия влияят върху растежната форма на растението, но розата винаги остава роза, а лилията - лилия. За разлика от тях, формата на аморфно мъртво тяло е чисто случайна или определена отвън. Кристалите, със своята силна склонност към формообразуване се намират в етап на преход към царството на живото и е повече от обикновено съвпадение, че кристалите, когато се отлагат в тънки слоеве, показват растителноподобни шарки, подобно на ледените цветя, (в кристалографията най-характерен пример са манганови или железни дендрити, които биват объркани дори с фосили).

Готовият кристал до голяма степен е мъртъв, но е резултат от жив процес на образуване.

Свързани неразделно със звуковия етер са Кладниевите фигури - модели, които възникват върху тънка плоча (за предпочитане от метал), поръсена с пясък, когато е настроена във вибрация. Това става чрез четкане на единия ръб на плочата с пък или докосване на вибриращ инструмент. В резултат на естествения резонанс плочата започва да вибрира. Пясъкът буквално се изхвърля от вибриращите части, когато плочата е тонирана и се придвижва до местата, където не се появяват вибрации. По този начин се виждат възловите линии на стоящи вълни, които се образуват върху плочата. *“Праховите фигури се формират от творческите сили на звука, които се предизвикват във въздуха. Това, което произлиза от въздушното оформяне е точно формирано (това е същото като музикалното произведение), тъй като звуковите фигури също са в основата и на музикалното произведение”*. (GA 316, стр. 95)

Д-р Хаушка споменава че *„Всеки познава днес феномените на Кладниевите звукови фигури; те показват как отделни пращинки се подреждат под въздействието на музиката. Нека си представим тези подреждащи световни сили, достигащи чак до сърцевината на*

материята – това е химията, в която чрез свързването и разделянето се проявява организиращо-подреждащата световна сила на хармонията на сферите. Химията е омагьосана музика. Така химията, музиката и астрономията са проявления на всеобхватната организираща сила”.

Изследване на движението на водата

Чрез последователни наблюдения в природата стигаме да генерализиран извод, че водата е склонна да се движи

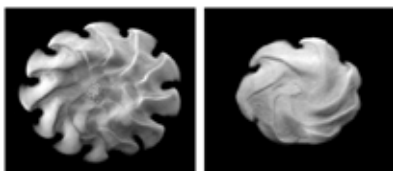
асиметрично, но когато се влее в живите организми, тя подкрепя образуването на симетрични форми, които от своя страна са зависими от нея при тяхното външно проявление. Д-р Манфред Шлайер от Института за науки за теченията в Херишрид разяснява някои от качествата, задачите и действията на водата.

Сред редица експерименти с вода, проведени в института са изследвани пясъчните форми върху морското дъно при осцилационно вълнообразното движение на вълните. Пясъчните набраздявания са форми, които се дължат на пулсацията на течението или потока. Произходът на пулсацията и колебанията на потока все още не е напълно изяснен от учените. Физическото описание на процесите на формообразуване е много сложен и много различен от този на повърхностните вълни. Независимо от това, изображението показва връзка с вълнообразни движения, но напълно различни от повърхностните вълни. Ето как възниква: при движението на вълната и в спокойния образ на пулсацията се образува преживяване на оживление, ритъм на периодиката, чрез взаимодействие и вариацията на това, което се повтаря. Отклоненията от съвършено равномерното допринасят значително за това преживяване на оживеност на формата. Чрез сетивно възприятие и наблюдение на подобни форми и чрез мислещи допълнения към оформящите движения се чувстваме освежени и ободрени по ефирен и нежен начин. Това е самата вода, която се явява посредник на живота и която ни прави съпричастни да надникнем в нейната твореща мощ.

Друг подобен експеримент ни разкрива въртеливито движение по посока или обратно на часовниковата стрелка, като формообразуването се влияе от бързината на разбъркване, както и от това, дали разбъркването се случва в близост до стените на съда или в неговия център. В зависимост от скоростта на разбъркване се образува и различен брой пулсации и набраздяванията са толкова по-големи, колкото по-бавна е скоростта на разбъркване. Във фигура 1а и 1б движението на разбъркването е било близо до стените на съда, в посока обратна на часовниковата стрелка, а разликата е единствено в това, че във фиг. 1а скоростта на движението е значително по-бавна от тази в 1б.

Фиг.1 а и 1 б

Меандри

Водата създава връзки. За да разпознаем това, ние наблюдаваме дейността ѝ. Една от тях е движението в люлеещи се контури, което може да се види почти във всеки поток или река: меандър. Където и да се появи възможността, течащата вода се отклонява от правата посока и образува ритмично променящи се дъги и извивки. Потокът се опитва да трансформира неестествения прав курс в меандър, който му е подходящ. Ритъмът на речните извивки принадлежи към същността на реката. Чрез протичане в извивки, ходът на реката се удължава и по този начин скоростта на течението намалява. В резултат на това речното дъно не се издълбава толкова много и нивото на подземните води се поддържа на височина, благоприятна за много растения. С мащабната си активност меандърът създава жизнени пространства, които не биха могли да съществуват близо до река, протичаща в права посока и има благоприятстващ ефект върху целия околнен ландшафт. Удивително е, че при напълно различни условия в експеримента се появяват същите форми, както при естественото течение на реката. Меандърната активност на течащата течност се утвърждава при най-различни обстоятелства. Тук процесът, формообразуваща активност на течащата вода, е по-силен от физическите условия, при които тя работи. Тази дейност е израз на формиращи сили, за чийто ефект водата е достъпна, докато има движение.

Снимка от експеримент с течения на вода, доказващи формите на меандър. Особено видимо е, когато водната струя се оцвети с мастило <https://stroemungsinstitut.de>

Всеки живот се развива чрез факта, че е налична вода за жизнените процеси в организма. Водата не само поддържа отделните процеси на живите същества. Например в гората забелязваме, че хранителните вещества се изпращат през водния слой в почвата, което дава възможност за комуникация и сътрудничество между растенията. Една гора действа като суперорганизъм, а отделните растения образуват общност. Способността и задачата на водата е да посредничи между организмите, които се срещат в природата. Поради своята откритост, водата винаги е израз на дейностите в земята, както и във въздуха, а качеството и като цяло може да показва намеси в природата.

Какво казва водата за околната среда?

Тъй като водната сфера на нашата планета се намира не само в реки и морета, но и в земята или в облаците, при дъжд и разтворена във въздуха, тя изпитва последствията от околната среда навсякъде. Тя съобщава за промените в околната среда - например, когато химическите продукти се използват в селското стопанство, тя ги разпространява, пренася ги в далечни растения и животни, като често ги уврежда не само директно, но и чрез напоена със замърсена вода почва. Например, проблемът с микро-замърсителите възниква от малки, високоефективни вещества, които могат да засегнат земята не само във видимия растителен материал, но и чрез водата.

Поради периодичната употреба на пестициди водата все по-трудно може да се регенерира. В резултат на това се предотвратява възможността за възстановяване на много организми. Резултатът е общо отслабване на природата и живите същества, което в крайна сметка се отразява и на хората. Важно е не само да се спре на химично-физическо ниво, но и да се разгледа оживената мрежа от взаимоотношения и тяхното изразяване във взаимните ефекти на силите, които често са опосредствани от водата. Въпросът дали тези промени оказват влияние и върху природата, животинския и растителен свят и хората засяга едно дълбоко ниво на въздействие. Изследванията на прости водни организми показаха, че такива ефекти са изключително неблагоприятни и трудно обратими. Водораслите, които естествено образуват богато оформена и диференцирана форма, расли в замърсени води придобиват тромави форми или са с нарушено репродуктивно поведение. А какво става с хората? Тук връзката е по-сложна. При хората е доказано, че водата може да има изумителни ефекти; чисти и бистри източници, лечебни води и свети извори могат да бъдат посочени като примери за това. Естествено чистата вода като цяло има стимулиращ и ободряващ ефект, но има и още допълващи индивидуални предимства. Лечебните води имат стимулиращ, но едностранчив ефект върху човешката физиология и могат да доведат до лечебни процеси чрез физиологични промени. Но свещените извори с техните води често се срещат на места, където изключителни хора са работили или извънредни събития са белязали мястото и водата. Водата медира тези ефекти, които не се осъществяват чрез материални промени в нея и надхвърлят физиологичния израз. Човешкото същество може да изпита стимулация и промяна, която укрепва душата и духовната конституция.

Феноменът на формите на потока се изследва в Колежа Емерсон от Джон Уилкис още от 50-те години. В Йерна от 70-те години се провеждат експерименти, свързани с различни съдове и каскади от форми на потока. Водата е основният елемент на движение, което води до въпроса: ако ритъмът притежава фундаментална роля в живота, тогава би ли било възможно този ритъм да се управлява и насочва по такъв начин, че способността на водата да запазва живота да бъде повишена? Неразделна част от това разбиране за водата е и взаимодействието с повърхността. От една страна оказва влияние, като изглажда и променя повърхността, по която преминава, но същевременно флуидното и със-

тояние предопределя това, че тя заема и изпълва формата чрез собствената си обменост. Тогава можем да приемем, че при ритмичната среща между елементите и допира на водата със специфичната повърхност влиянието помежду им се засилва и би могло да бъде направлявано, така че да подкрепя определени лечебни и хармонизиращи процеси. Именно подобен ред на мисли води до откриване на форми на потока - съдове, различаващи се по размери и обем, които чрез особено въздействие на техните пропорции, притежават свойството да пресъздадат определен ритъм при преминаване на водата през тях. Важно е да подчертаем, че ритъмът, за разлика от такта, представлява един от прафеномените на живота. Ритъмът съдържа компоненти като периодичност, повторемост на сходното, както и поляризираност. За разлика от такта, където срещаме винаги еднаквото повторение, ритъмът трансформира това повторение в обновление. И колкото и трудно да бъде да се даде единна всеобхватна дефиниция за ритъм, ще използваме дадената от Платон в неговите Закони (665a), където ритъмът е „ред в движението“. За подобно ритмично обновление срещаме множество примери в природата - 24 часовият ритъм на топлинния цикъл, който разкрива повторемост между навеждане и изправяне стъблата и листата на растенията, което се разкрива при покълване на семето, при развитие на семействата и при промени в растежа на корените. Ритмичните процеси разкриват метаморфни взаимовръзки във физическото отражение на органичните форми. Водещ за изучаване на движението на водата и нейната ритмичност - ритъмът се проявява във всички измерения на нашия живот. Ритъмът на природата е съпътстван от по-силни и по-слаби проявления като тежест и лекота, контракции и експанзия или свиване и разпускане, натиск или засмукване, центробежност и центростремителност. Цялостната структура на Космоса е ритмична и повлиява и най-малките процеси в природата от планетарния ход, до образуването на песъчинките, вследствие на формообразуващите сили между вятър и вода.

Хронобиологията, като отделен клон на науката отдава все по-голямо значение в изследванията именно на тези биологични цикли и ритмични времеви структури на растежа, репродукцията и всички дейности, свързани с живота. Един ярък пример за въздействието на тези космически сили се разкрива от земеделието и е свързан със значимостта на дължината на деня за зърнопроизводството. Растенията на дългия ден се нуждаят от определен брой дни, в които да има светлина повече от 14 часа, за да могат да израснат, като тук не става въпрос за интензивността на светлината, нито за други фактори като дневната температура. Подобна ритмичност се проявява и сезонно в необходимостта на различните овощни видове от определен брой дни зимен задължителен покой от намаляване и спиране на сокодвижението до неговото възобновяване. При този процес на метаморфоза се проявяват непрекъснати динамични формообразуващи процеси, отвъд физическото проявление на разкриване на формата при растежа. Уилкис (2003) посочва, че формата на потока има основната цел водата да придобие един „орган на метаморфозата“, който да засили нейната способност да изгражда и съхранява живот. Самите

съдове на „флоу формата“ - формата на потока, произлизат от сферата на изкуството, но съдържат освен естетически аспекти, функционалност и изучаване на природните закони.

Метаморфоза на формата

Опирайки се на Гьотеанистичния феноменологичен подход, ако приемем живота като закономерно метаморфозираща форма, тогава това отваря врата за изучаването на живота дори там, където той не се развива въз основа на протеинови молекули. Капиларна вода в течна форма, която е незаменяема за всички земни живи същества, има силна тенденция да образува подредени вътрешни структури, които поддържат и се възпроизвеждат динамично по изненадващо стабилен начин. Дали произходът на живота е във водата? Във всеки случай самата вода е жива в токущо споменатия смисъл и колкото по-богати са вътрешните структури, толкова по-живи са те. Въз основа на това човек може също така да разбере по-добре биологичната ефективност на хомеопатичните препарати. За приготвянето се започва от майчината тинктура, например концентриран разтвор на сребърни соли, които постепенно се разреждат със смес алкохол/вода. Среброто създава много специфични, подредени структури в разтвора, наподобяващи кухни, които обграждат разтворените сребърни йони. Чрез постепенното разреждане („потенциране“) среброто се отстранява напълно от разтвора, ако е достатъчно потенцирано, но подредените структури, „кухините“, остават, ако разтворът се разклати правилно по време на разреждането и по този начин се динамизират, дори се възпроизвеждат. Структурната информация се прехвърля от среброто в разтворителя. „Кухините“ са допълнение, изображение - негатив на структуриращите сребърни сили и проявяват лечебен ефект, там, където материалното сребро е болестотворно.

Наличието на такива структури може ясно да се демонстрира спектроскопски и дори да се визуализира с помощта на така наречените процеси за създаване на изображения, които са разработени въз основа на предложенията на Рудолф Щайнер, като метод на нарастващо изображение или метод на капково изображение. Те отдавна са станали незаменяими при антропософските фармацевтични продукти. Дадохме прост пример за това как се формира, предава и обработва биологич-

но значима информация. Същото сходство в действието се прилага при динамизирането на биодинамичните препарати в земеделието.

В биодинамичното земеделие съществува все по-силен интерес към приложението на флоу формите при подготовката на водата - както за препаратите, така и за преработването на продуктите, за които качеството на водата е от решаващо значение за крайния продукт. В колежа Емерсон са проведени редица експерименти със семена, които доказват, че растения, при растежа на които регулярно е била използвана вода от флоу форми имат по-удължени и по-равномерни по нарастване корени. Най-големи различия в кореновата система между двете контролни групи се разкриват при засадени по новолуние растения. При растения, засадени при пълнолуние различията между контролните групи са нищожни. (Нелсон 1987). В изследване на покълването при пшеницата Хьош (Хьош, 1992) наблюдава увеличение с 11% при покълването на зърната на пшеница, обработвана с вода от флоу форми.

Различаващи се по своя ритъм чрез различно проявление на движението на водата се постигат различно хармонизиращи трептения и вълни. При една скорост, с която водата тече, но различни големини на съдовете се различава богата палитра на ритми в рамките на една каскада, като по-малките по форма създават по-живо, по-бързо и кръгообразно триизмерно движение, докато по-големите забавят, внасят повече спокойствие, двуизмерно движение. Жизнените процеси в една седемделна каскада могат да бъдат описани така: приемане или вдишване, задействане или затопляне, храносмилане, изхвърляне, хранене, растеж и репродукция.

Седемделната каскадна форма се основава на различни седемделни състояния на метаморфоза, като ще изброим само някои от тях. Една от тях е метаморфоза на гръбначния стълб, при която във физическото изражение на природата се преминава от глава към опашката през основните седем раздела: череп, шийни прешлени - атлас и аксис, гръдни прешлени, поясни прешлени, кръстцови (сакрум) и опашни прешлени. Това проявление от гледна точка на ембриологията е универсално.

Съвсем скромно е опитът с формите на потока в Софера. За изминалата година в съвместно сътрудничество със скулптор от с. Илинденци Благой Стамболиев и чрез много теоретична работа, разговори и експерименти със съмишленици бяха изработени и монтирани три отделни съда от мрамор, целящи да придадат омиротворяващ ритъм.

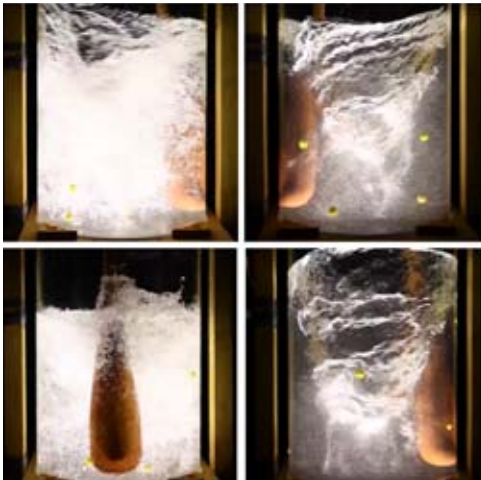
Динамизиране на препаратите в биодинамичното земеделие

Годишният цикъл започва през пролетта с подготовката на рогово-торовия препарат. Подготвителната динамизация на двата препарата се извършва отделно. Важен е изборът на съд или бъчва за подготовка на торово-роговия препарат. В него започва динамизиране за един час, като се разбърква последователно наляво, след което рязко се обръща посоката надясно, докато се създаде вихър, достигащ дъното. Водата абсорбира информацията от препарата. Кварцово-роговият препарат се разбърква и динамизира като торово-рогов. Разпръскването на вече динамизирания препарат се извършва най-добре чрез медни пръскачки, единствено ползвани за тази цел или ръчно чрез четка. Динамизирането става най-често в група, като включването на всеки един в процеса на динамизиране създава предпоставка за още по-голямо разнообразие на привнесената енергийност чрез индивидуалността на всеки един от участниците. Щайнер говори в селскостопанския курс за необходимостта от привждане на препарата „в пълна връзка“ с водата. Различните биодинамични стопанства чрез собствен опит определят точните съотношения на смесване на водата с препарата - препоръчва се смесването на 100 г торово-рогов препарат в 25-35 литра вода. В домашната градина се разбъркват 10-20 g тор от рог в 5-10 литра вода. Норма на приложение от 25-35 литра вода на хектар се препоръчва и за препарата 501, в който се разбърква 2-4 g. В домашната градина - щипка (0,25 g) в 5-10 литра вода. Фладен се разбърква в 35-50 литра вода. Разбърква се в цилиндричен съд, който е по-висок, отколкото е широк (Андре Масон препоръчва съотношение 1,4:1). За по-малки количества са особено подходящи керамичните съдове, като тези, използвани за приготвяне на кисело зеле. По-големи количества се разбъркват в дървена бъчва. Могат да се използват и контейнери, изработени от стомана и мед.

В малките съдове може да се разбърква с ръка или с дървена пръчка. За по-големи съдове се използва специално прикрепено приспособление. Това може да бъде например плътно завързана четка от брезови клони или пръчка тип бухалка. *„Изключително важно е да се случи осъзнато проникване. Динамизирането е съвсем различно действие от това да се добави веществото във водата и да се разбърка, при това добавяне трябва да се случи истинско проникване.* (ЗК 1924 г. Отговор на въпрос от учас-

тниците).

Може да се намерят подробно описание на различни методи с инструкции и снимки в „Биодинамичните препарати“ на Валтер Стапунг, които той подкрепя с научни изследвания.

Снимка от провежданите експерименти от Валтер Стапунг

Съдът за смесване е около две трети напълнен с вода. Препарат 500 и фладен първо се разтварят в малко вода и след това се добавят в съда за смесване. Така те могат да се смесват добре с голямото количество вода. Препаратът 501 може да се добави директно във водата. Разбърква се

равномерно по външния ръб в една посока, докато се образува почти до дъното завихряне, подобно на фуния. След като е създадена хубава, равномерна завихрена фуния, тя внезапно се обръща, така че водата да заклоочи и закипи и се разбърква директно в другата посока, докато отново не се образува завихрена фуния. Към всичко това трябва да се пристъпи без почивки в продължение на един час. Колко време отнема да се образува завихрена фуния, зависи от разбъркването, съда и количеството вода. По правило може да се вземе около половин минута. Ако разбъркването е много интензивно или ако образуването на фунията е затруднено, трябва да се разбъркват по-малки количества вода.

Снимка от изложбата на 20 уреди за разбъркване на препаратите по време на земеделската конференция в Гьотеанум в Дорнах от 7 до 10 февруари 2018 г.

Ирина Папаро

ЕМАНУЕЛ СВЕДЕНБОРГ И ЦЪРКВАТА НА НОВИЯ ЙЕРУСАЛИМ

*„Аз пиша само по вдъхновение и съм собствено само секретар на своя дух“
Емануел Сведенборг*

През януари 1688 година в Стокхолм започва новия си земен живот Емануел Сведенборг – шведски учен, мистик, теолог. Всеки човек оставя следа в развитието на света и всяка душа следва своя път, водещ както към личностно усъвършенстване, така и към повдигане на цялото човечество. При някой хора, обаче, личната карма предполага инкарнация, изпълнена със забележителни дела, отпечатвайки трайно имената им в човешката история. Така индивидуалната съдба на Емануел Сведенборг го орисва да изживее живот, чиято първа половина е коренно различна от втората. Той се ражда в семейството на епископа на Вестергьотланд с бащино име Емануел Сведберг. Изучава филология и философия, математика и природни науки, както и теология в Упсала. Когато навършва 22 години, започва да пътешества - посещава Англия, Холандия, Франция и Германия. Само 28 годишен, той вече е назначен за съветник на миньорския колегиум в Стокхолм. Докато е на тази служба, прави няколко механични изобретения. Две години по-късно, през 1718 г., по време на обсадата на Фредериксхал, той транспортира на колела в продължение на часове седем кораба през планините. За тази изключителна проява на мъжество и стоицизъм, както и за неговите научни съчинения по алгебра, за стойността на монетите, за движението на планетите и за

отливите и приливите, година по-късно кралица Улрике го провъзгласява за благородник под името Сведенборг.

Следват години на пътуване до шведските, саксонските, а по-късно и бохемските и австрийските мини. В своите „Философски и минералогични трудове“ (1734 г., 3 тома със 155 медни гравюри) въз основа на обширни проучвания на предмета на природните науки и приложната математика, той разработва система на природата, в центъра на която стои идеята за една необходима механична и органична взаимовръзка на всички неща. След нови пътувания през Германия, Холандия, Франция, Италия и Англия, той прилага и описва своята естествена система в съчиненията: „Животинско царство“ и „Преклонението и любовта към бога“ върху живите творения и по-специално по отношение на хората. За този етап от живота му Щайнер казва следното: „През първата половина от живота си Сведенборг е натуралист, който застава начело на природните науки на своето време. Той е не само перфектен експерт, но предвижда много научни истини, които хората откриват в университетите години по-късно.“

Последно споменатият труд, обаче, както и всички следващи вече не са строго научни. От този момент нататък Сведенборг се насочва изключително към теософски изследвания. Това е повратната точка в живота му - той иска, както самият той заявява, да се подготви за професия, която сам Бог му е определил и която ще се състои в основаването на нова църква, наречена „Новият Йерусалим“. Това

вече било обещано в новозаветната книга на Откровението. Сведенборг вярва, че ще изпълни тази мисия като интерпретира Словото Божие в истинското му значение, като установи цялостна система на ново религиозно учение и разкрие чрез видения света на духовете и връзката му с човешкия свят. Това привлича вниманието на Кант, който го обявява в своите „Сънища на един ясновидец“ за „мечтател и фанатик“. Това е първият сериозен опонент на Сведенборг. Все по-често се появяват коментари и критики, изразяващи недоверието и подигравките на съвременниците му. Някой си позволяват да го наричат дори „неграмотен“. „*Никой няма право да атакува Сведенборг като неграмотен човек. – казва Рудолф Щайнер – От него започва цялото спиритично движение на 18 век. ...*” *Бих искал да взема Сведенборг за пример, за да илюстрирам как е стигнал до саморазбиране, как е мислил и чувствал, за да поддържа вътрешния си живот, отвеждащ го в духовния свят. Той не беше мотивиран от егоизма в търсенето на духа. Беше вече на петдесет и пет години, когато вратите на духовния свят му бяха отворени. Следователно той беше човек със зрял опит; той бе получил стабилна научна подготовка и отдавна бе активен в тази област. Най-важните научни трудове на Сведенборг току-що бяха публикувани в много томове от Стокхолмската академия на науките и съдържат материал, който може да определи хода на науката за много години напред. Но хората днес се отнасят към личност като Сведенборг (който беше водещият учен на своето време) с толерантност, само доколкото са съгласни с него; иначе го етикетират като глупак. И изпълняват този трик с ненадминато умение. Те не придават никакво значение на факта, че от петдесет и пет годишна възраст Сведенборг е свидетел на реалността на духовния свят - човек, чието научно постижение е ненадминато и като учен, стои цял ръст над съвременниците си.*” GA 52

През 1747 г. Сведенборг се отказва от официалната си служба, за да може безпрепятствено да реализира религиозните си идеи. В следващите години той живее от отпускната му от краля пенсия. На 19 юли 1759 г., намирайки се в Гьотеборг, той описва подробно обхваналия родния му град Стокхолм пожар, отдалечен на разстояние от 400 километра, за да докаже, че има ясновидска способност. Той е бил наясно, че ще срещне много неразбиране относно описанията от него духовни преживявания: „*Предвиждам, че мнозина, които четат следващия текст и спомените след главите, ще ги смятат за измислици на въображението; но аз твърдя, че те не са измислици, а действително случило се и видяно. Видяно не в някакво упоено състояние на ума, а в напълно бодро съзнание.*” (Въведение към Съпружеската любов)

Съществена роля в съчиненията на Сведенборг играе учението за съответствията (аналогите). Според него съществуването и животът са се развили в посока от Бог надолу. Небесното, духовното и естественото произлизат от Господа. Небесното е божествената любов и доброто. Духовното е божествената мъдрост и истина. Естественото е най-ниското ниво.

Човекът е подобие на Бог и съдържа аналози на тези три елемента на творението. „Вътрешният човек“ формира небесното и духовното, „средният“ - разума, а „външният“ - сетивното (материалното). Вътрешният мир, душата на човека живее и след смъртта във вечността. Същинският живот на човек е неговата любов, което означава любовта към доброто или лошото. Има свободна воля, за да се чувства като независимо същество и да обича Бог по свой избор.

Според него човешкото тяло се състои от много отделни клетки, чрез взаимодействието на които то функционира като цяло. Сведенборг пренася тази картина и в духовния свят, т.е. духовните същества се групират в общности. Те от своя страна се събират във „великия човек“ (лат. Homo maximus), чиито части (крайници) са духовни общности и чиито клетки са индивидуалните духове. Тази теза прилича на това, което съвременната психология нарича колективното несъзнателно: Ето как реагира на това твърдение Карл Юнг: „*Лекарят в мен отказва да разглежда психическия живот на един народ като стоящ извън основните психологически правила. За него душата на народа е просто един сложен образ от душата на индивида [...]. Защото нищо в душата ни не е единично, а по-скоро народ, общност, човечество. Някъде ние сме част от една единствена голяма душа, един единствен най-голям човек, който да говори със Сведенборг*” (Юнг „Проблемът с душата на съвременния човек“)

Когато говори за Сведенборг, Рудолф Щайнер подчертава факта, че за хората от 18 столетие двата основни закона за реинкарнацията и кармата са нещо относително ново. Въпреки това те са истини, които проникват в човечеството точно чрез описанията на личности като Сведенборг: „*Не е нужно да търсим много далеч, за да намерим този нов елемент. Той се крие в двете истини, които действително принадлежат към най-фундаменталните от всички и носят все по-голяма убеденост за човешката душа: това са двете истини за прераждането и кармата. Може да се каже, че първото нещо, което сериозният антропософ открива по своя път, е, че знанието за прераждането и кармата е от съществено значение. Не може, например да се каже, че в западната култура някои истини - като възможността да се осъзнаят по-висшите светове - се представят чрез антропософията като нещо принципно ново. Всеки, който има известни познания за развитието на западната мисъл, знае за мистици като Джейкъб Бьоме или Сведенборг, или цялата школа на Джейкъб Бьоме, въпреки че е имало много аргументи за противното - че винаги се е смятало за възможно да се издигне човек от обикновения смислов свят към по-висши светове.*” (GA 135)

Какво казва Сведенборг за пътя на душата след смъртта? Можем ли да го свържем с онова, което знаем от духовната наука и изследванията на Рудолф Щайнер? Според Сведенборг душата е същинският човек, а тялото е само негов орган, чрез който съществува в земния свят. „*От това е видно, че човекът, когато умре, само преминава от един свят в друг*”. („Небе и ад“). Извеждането му извън земното тяло в духовния свят е възкресението. При това съзнанието

не се прекъсва, така че починалият първоначално не възприема настъпването на смъртта. В духовния свят също се появява напълно в човешка форма. Той обаче не може да се види с телесни очи, а само с очите на духовете. Първо починалият навлиза в света на духовете. *„Това е място, намиращо се по средата между небето и ада и също е средно състояние след смъртта“*. („Небе и ад“). При прехода се стига до Страшния съд. Съдът представлява саморазкриване на вътрешния човек. Всички маски падат и той и външно става това, което е вътрешно. Всеки човек има „вътрешна памет“, „книга на живота“, в която са записани неговият живот и дела. Съдът се осъществява без съдия и присъда. Той по-скоро е изясняване на живота му, при което душата напълно развива вътрешните си наклонности.

Тъй като повечето хора не са обичали еднозначно само доброто или само лошото, при тези, които са обичали повече доброто, *„се отстранява грешното и им се предоставят истини, съответстващи на тяхното добро, а на лошите се отнемат истините и им се дава грешното, което съответства на тяхното зло“*. („Небесни тайни“)

Така се определя основната посока и отсега нататък принципът е *„еднаквото се присъединява към еднаквото“*. Всеки дух е заобиколен от сферата на своята душа и следователно от истинското или лъжливото. По това той се разпознава от останалите и самият той разпознава другите. Лошите се привличат от лошите и възниква общество на дяволи, които се измъчват взаимно. Агонията на ада не е наказание, наложено от Бог, а самонаказание на злия човек, който следва фалшивата си любов и сам пада в ада.

Докато адът е доминиран от самолюбието, на небето цари любов към Бога и ближния. Ето защо тук човекът става ангел за хората. Още в средното състояние добрите се чувстват комфортно с духовните ангели. След това те се подготвят да отидат на небето. Ако съвестта им е била изкривена от незнание или ерес, те трябва да отхвърлят грешните си принципи, което може да бъде много тежко преживяване за някои. След това те получават напътствия, обличат се в ангелски дрехи и тръгват по пътя, който води към небето. Всички ангели произхождат от човешката раса и са станали ангели, защото на земята са живели в небесна любов и вяра. Дрехите на ангелите отговарят на техните прозрения. Тези от най-напредналите в познанието искрят като огън. Забележителен е и начинът, по който се описват преживяванията на човешката душа в духовния свят, известни ни като среща с Малкия и Големия пазач на Прага.

В края на живота си Сведенборг създава *„Брачна любов“* (пълно заглавие: *„Блаженствата на мъдростта при брачната любов и плътските наслади на глупостта при развратната любов“*). Тук той пише за съдбата на влюбените след смъртта. Мъжът и жената са различни същества в земния си вид. След смъртта съпрузите се разпознават, събират се и обикновено живеят заедно известно време. Но когато постепенно навлязат във вътрешната си същност, те осъзнават каква любов и привързаност изпитват един към друг и решават дали могат да живеят заедно или не. Ако си подхождат, те ще останат заедно във вечността. В противен случай се разделят и всеки търси подходящ партньор.

Тези, които са имали няколко съпрузи или любими на земята, в другия свят или приемат един от тях, или се разделят с всичките. Такива раздели са често срещани, защото браковете, сключени през земния живот, в повечето случаи са само външни. Бракът на небето е необходим, защото мъжът и жената сами не са пълноценни хора. Двама съпрузи, които са обединени душевно, на небето не се явяват като двама души, а като ангел без пол (андрогин). От друга страна, съпрузите, които отиват в ада, са разделени един от друг, защото са били свързани само чрез сексуална, но не и отбрачна любов. За Сведенборг вярата без любов не е вяра и противоречи на всяка религия. Спазването на Божиите заповеди, активната любов и стремежът към морал и духовност водят човека към небето. Така Сведенборг трупа духовни опитности, изграждайки своето учение до момента, когато по време на пътуване, през 1771 г. се разболява в Лондон, а по-късно - на 22 март 1772 г. приключва земния си живот и преминава в духовните области, този път изоставяйки окончателно физическото си тяло. Има много въпроси, които могат да се зададат за съдбата на Сведенборг – защо точно на 55 годишна възраст проглежда в духовния свят, как се е случило посвещението му и дали е имало „мистична смърт“ и „религиозна криза“, както се твърди. За своите имагинативни състояния той казва: *„Нека бъде ясно, че пространствата, разстоянията и съответно движението от място на място в духовния свят по своя произход са в съответствие с вътрешните промени в състоянието. За това за ангелите и духовете, тези пространства, разстояния и движения се появяват в зависимост от тези вътрешни промени. По този начин духовете и ангелите могат да изглеждат отнесени от едно място на друго и от една планета на друга, дори до планети, които са на края на Вселената. Духът на човек от този свят също може да направи това, докато тялото му остава на същото място. Това се случи с мен, тъй като по Божията милост ми беше дадено да говоря с духове като дух и в същото време с хора на Земята като човек на Земята. Фактът, че духът ни може да пътува по този начин, не е нещо, което хората, ориентирани към сетивата (материални), могат да схванат, защото те са потопени в пространството и времето и измерват пътуванията си по тези критерии.“* („Другите планети“)

С времето броят на последователите на Сведенборг бавно се увеличава. Те се разпространяват, макар и само спорадично, в Швеция, Полша, Англия и Германия. Новата църква или Църквата на Новия Йерусалим (на английски New Church, New Jerusalem Church) печели поддръжници най-вече в Англия, а по-късно и в Северна Америка.

Около 1786 г. Алесандро Калиостро се опитва да свърже ритуалния си стил на „египетското масонство“ с този на Сведенборг и полага неуспешни усилия да основе в Лондон храм на Новия Йерусалим. Съществува и ритуал „Сведенборг“ - „незакономерна“ масонска степенна система от 30 степени, която се позовава на Сведенборг, но в действителност той не е оказал влияние върху нея.

Мормонизмът също, особено в ранния си период, приема много идеи от учението на Сведенборг, но също така ги и

променя в някои съществени подробности.

И все пак, от теологична гледна точка съществуват противоречия между учението на Сведенборг и другите християнски вярвания. Той критикува догмата за Светата троица, концепцията за първородния грях, предопределеността и лутеранската доктрина за оправданието. Въпреки тези противоречия, призовава за религиозна толерантност: „В християнството църквите се различават по своите доктрини. Затова те се наричат римокатолически, лутерански, калвинистки или реформистки и евангелистки и т.н. Те се наричат така само въз основа на тяхното учение. Това не би било така, ако най-важното за тях беше любовта към Бога и активната любов към ближния. Тогава тези неща биха били само различия на мненията по отношение на тайните на вярата, които истинските християни оставят на съвестта на всеки отделен човек. В сърцата си те вярват, че истински християнин е този, който живее като християнин или както Господ учи. По този начин всички различни църкви щяха да станат едно цяло и всички спорове, произтичащи от самото учение, както и взаимната омраза щяха да изчезнат и на земята би настъпило божие царство. („Небесни тайни“)

За исляма Сведенборг казва, че тази религия е необходима, за да покаже пътя на различните души. Мюсюлманите също могат да достигнат до Господа, ако вършат дела на любов.

Тъй като пише съчиненията си изключително на латински език, е било необходимо да се превеждат на немски и английски, за да могат да се четат от хората. Евангелистичният прелат Йотингер във Вюртемберг започва превода на няколко съчинения, но по-късно се отказва от това начинание. Основните преводи са направени от професора по философия в Тюбинген и университетски библиотекар Йохан Фридрих Имануел Тафел, който издава 21 произведения на Сведенборг на латински и превежда 15 от тях на немски език.

Интересно и интригуващо би било да се проследи влиянието на учението на Сведенборг и у нас. Писателят – мислител и съименник на Сведенборг - Емануил Попдимитров, вдъхновен от идеите му за Вселената, за взаимодействието между Бога и човека, за творческата същност на божествената мисъл създава стихотворение, наречено „Сведенборг“:

„...Четеше ти небесното взмодъгата хор на ангелите бе,
в дърво и камък виждаше писмо.
Дълбаеше ти в ледни самоти
на златното мълчание руда
и в естеството, и в душата ти
на Степените пътя разгада.
Ти слезе в хаос, хаос не откри,
смъртта видя – цареше там любов,
В нощта надникна – грееха зари
И свят звучеше, хармоничен, нов...”

Името и делото на Емануел Сведенборг остават в забрава дълго време. Днес, когато имаме истините, дадени на човечеството от науката за Духа – антропософията, можем да кажем, че духовните послания на Сведенборг са плод на вътрешните опитности на душата му, или както сам той казва, те са „воля в него“. Това е висшата воля, изпращаща към света на хората своите откровения чрез духовните видения на един забележителен човек – човекът с ерудирана, чиста, интензивна мисъл, наречен още „архитект на вечността“ - Емануел Сведенборг.

Христина Ангелова

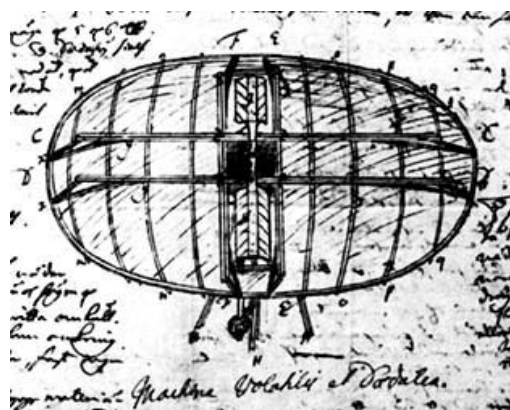
Литература:

- Тафел, Сборник от документи за живота и характера на Сведенборг. Тюбинген, 1839-42, 3 тома
- Анонимен автор: Животът и учението на Е. Сведенборг. Франкфурт 1880 г.
- Potts: Swedenborg Concordance. Лондон 1889, 1 том
- Уилсън ван Дусен: Човек в силовото поле на отвъдните светове. Издателство Сведенборг, Цюрих 1980, ISBN 3-85927-128-8.
- Олоф Лагеркранц: За живота от другата страна. Издателство Сведенборг, Франкфурт 1997, ISBN 3-51840-912-3.
- Курт Хутен: Пророци - Мислители - Ентузиастични. Книгата на традиционните секти и специални религиозни движения. Quell Verlag, Щутгарт 1997, ISBN 3-7918-2130-X.
- Томас Ноак: Пророкът и пишещият слуга на Господ (?): Съпоставяне на Емануел Сведенборг и Якоб Лорбер. Констанс 2004.
- Еберхард Цвинк (издател): Сведенборг във Вюртембергската библиотека. 1988, ISBN 3-88282-017-9.
- Малтцан: Емануел Сведенборг: Ясновидец, естествовик, визионер – живот и дело на великия европейски ясновидец, Грайц, 2002 г.

Емануел Сведенборг

Скица на летяща машина в една от тетрадките на Сведенборг

ИЗ „ДРУГИТЕ ПЛАНЕТИ“ Емануел Сведенборг

„Има духове, чийто единствен интерес е събирането на информация. Тъй като нищо друго не им доставя удоволствие, им е позволено да пътуват дори до други слънчеви системи извън тази и да придобиват знания. Те съобщават, че не само има планети в тази слънчева система, които са обитавани, но има и населени планети и около други звезди също, всъщност огромен брой от тях. Духовете, от които научих това, бяха от планетата Меркурий.“

„Тъй като ми беше дадено да говоря с духовете от Меркурий в продължение на много седмици, бих искал да разкажа моите преживявания с тях: Щом стигнаха до мен, претърсиха паметта ми, за да видят какво знаех. Това е нещо, което духовете от Меркурий могат да правят най-умело, защото когато се приближат до дадено лице, те могат да видят подробно какво има в паметта на този човек. Докато преживявах различни неща в паметта ми, включително градовете и местата, които съм посещавал, забелязах, че те нямат интерес да узнаят за църквите или дворците, за къщите или улиците, които бях виждал, а само към онова, което знаех, че се е случило на тези места, както и каква форма на управление съществува там и какъв е характерът и обичаите на гражданите и други подобни неща. В нашите спомени такива въпроси са свързани с конкретни места, така че когато местата са извикани на ум, тези характеристики идват на ума. Бях изненадан, че духовете са такива, затова ги попитах защо нямат интерес към великолепните неща, които съществуват на тези места, а вместо това искат да узнаят само за културата и събитията там. Те казаха, че намират удоволствие само да гледат в това, което е истинско, а не в гледането на материални, физически или земни неща. Това ми даде потвърждение, че в универсалния човек духовете от тази планета се свързват с паметта на неща, които са различни от това, което е физическо и земно. Казаха ми, че този интерес също определя как жителите на тази планетата живеят. Тоест, те са напълно незаинтересовани от земното и телесното, но са много заинтересовани от уставите, законите и формите на управление на народите, които живеят там. Те също се интересуват от информацията, която имат за Небето, която е в изобилие. Казаха ми, че много от хората на тази планета разговарят с духове и учат от тях духовните реалности и различните състояния на живота след смъртта. Това също ги караше да пренебрегват телесните и земни неща. След като хората наистина знаят за живота след смъртта и вярвайки в него, небесните неща представляват голям интерес за тях, защото те траят вечно и носят щастие. Те не се интересуват от светските неща, освен доколкото това изисква животът.“

Тъй като такива са жителите на тази планета, това също е и естеството и на духовете, които идват оттам.“ (Глава „Планетата Меркурий и нейните духове и жители“)

„Духовете на Марс са едни от най-добрите сред всички духове от световите на нашата слънчева система. Те считат

за престъпление да мислиш едно, а да изразяваш с лицето си съвсем друго. Не знаят що е това лицемерие, лъжливо притворство или коварство. Беше ми казано, че духовете на Марс в Големия Човек съответстват на това, което се явява посредник между разума и волята, т.е. на мисленето, основано на чувствата, а най-добрите от тях – чувствата на мисълта. Именно поради това техните лица действат в единство с тяхната мисъл...“

„Ангелските духове на Марс ми разказаха за това как живеят обитателите на техния свят. На тяхната планета няма царства и всички жители са разделени на общества, големи и малки, във всяко от които се обединяват представители на едно определено качество!!! Браво, това е голяма идея!!! Те се познават един друг по лицето и речта и рядко се бъркат, затова веднага стават приятели. Казаха, че получават огромно удоволствие от срещите, на които обсъждат всичко, което се случва в тяхното общество и особено това, което става на Небето. Много от тях се наслаждават на откритото общуване с небесните ангели...“

„Духовете на Марс по-нататък казаха, че в своя свят те се хранят от плодовете на дърветата, особено с някои кръгли плодове, които растат на тяхната земя, а също и с овощните плодове. Дрехите приготвят от влакната на кората на някои дървета. Те имат такава здравина, че от тях може да се тече, а също и да слепват своего рода гума, която имат. Освен това те съобщиха, че знаят как се правят течещите огньове, осигуряващи светлината им вечер и през нощта.“

„Някои от духовете на този свят (Марс) бяха удивени, че бях обкръжен от много адски духове и че те също говореха с мен. Но на мен ми бе дадено да отговоря, че на тези духове това се разрешаваше, за да ми се даде възможност да опозная качествата им, да разбера защо те са се оказали в Ада в резултат на живота, който са водели. Така че сред тях бяха много, които познавах от времето на живота им в света, някои от тях заемаха високо положение, но в сърцето си нямаша нищо, освен любов към света. Аз ги уверих, че никакъв зъл дух, дори най-адският, не може да ми причини никаква вреда, защото аз постоянно бях защитен от Господ“

„Всеки, който в тяхното общество започне да мисли извратено, ставайки от това зъл, изтича от него воня. Такива те оставят насаме сами със себе си, да влачат жалко съществуване вън от обществото сред скалите или някъде другаде. Обществото повече не се грижи за такъв човек. Някои общества пробват различни методи, за да призват такива към покаяние, но когато тези опити се окажат безполезни, те прекратяват всякакво общение с тях. По този начин следят за това вътре в обществото да не се прокрадват възжелания за господство и богатство, т.е. никой от желание да господства да не подчини на себе си цялото общество, а след това и няколко общества, или от жажда за богатство да не завземе имуществото на друг. Всеки живее там чрез удовлетворението от това, което има, със своето добро име, с безупреч-

на репутация, обичайки ближните си. Това състояние на мир и удовлетворение би било разрушено, ако тези, които мислят и причиняват зло, не бяха в изгнание, ако предвидливо и сурово не се противостои на самолюбие в най-ранните му стадии. (Глава „Марс неговите жители и духове“)

„На върха над главата ми се появиха някакви духове и аз чух гръмките им гласове. Те бяха подобни на гръм, идващ от облаци след проблясъка на мълния. Всички приличаха на момченца, произвеждайки върху нас ужас със своите гръмки гласове, те не бяха способни да ни причинят каквато и да е вреда. За да ми покажат какви са, някои от тях се спуснаха отвисоко, откъдето гърмяха. Бях удивен, виждайки един от тях, носещ друг на гръб, така, че те се приближаваха към мен по двама. Лицата им не бяха некрасиви на вид, но все пак много по-дълги, отколкото на другите духове. На ръст те бяха като седем годишни момченца, но с по-яко тяло. Те бяха джуджета. Ангелите ми казаха, че тези духове са били жители на Луната. Този, когото носеха на гръб, се приближи до мен и се разположи от лявата ми страна, на равнището на лакътя. Оттам той ми каза, че всеки път, когато те нададат глас, гърмят като гръм. Така те плашат духовете, които искат да им причинят вреди... Освен това те ми демонстрираха, че техният глас излиза от стомаха, подобно на оригване, произвеждайки по този начин гърмене. Аз си направих извод, че това става, защото жителите на Луната не говорят толкова с помощта на белите си дробове, както жителите на другите светове, а с помощта на корема, използвайки някакъв въздух, който се събира там, тъй като на Луната няма такава атмосфера, като на другите планети. Също разбрах, че духовете на Луната в Големия Човек съответстват на гръдната кост, към която отпред се прикрепят ребрата и която се явява точка на опора за коремните мускули.“

„Духовете и ангелите знаят, че на Луната също има жители, както на луните или спътниците на Юпитер и на Сатурн. И този, който не е виждал духове от там и не е разговарял с тях, не се съмнява в това, че на тези луни има хора, защото това са такива светове, а където има свят, трябва да има човек. Човекът, това е онази цел, заради която съществува светът и Всевишният Творец нищо не е сътворил без цел. Всеки човек с просветен ум може да се убеди, че крайната цел на цялото творение се явява човешкият род, който е източник за попълнение на небето.“ (Глава „Луната и нейните жители и духове“)

„На планетата Венера има два типа хора, имащи противоположна природа. Едните от тях са кротки и хуманни, другите са жестоки и подобни на диви животни. Кротките и хуманните могат да бъдат видени на обратната страна на планетата, а жестоките и дивите като животни - на тази страна, която ние виждаме откъм Земята...“

„Някои от кротките и човешките духове ме посетиха, идвайки от другата страна на планетата. Те се приближиха към мен, разположиха се над главата ми и аз беседвах с тях на различни теми. Между прочем, те разказаха за това, че когато са живели в света, са признавали, а сега още повече, от когато и да било, признават нашия Господ като Единствен Бог. Те заявиха, че са Го виждали в своя свят и ми показаха

как Той им се явява. Тези духове съответстват в Големия Човек на паметта за материалните предмети, която се намира в съгласие с паметта за нематериалните предмети, на която съответстват духовете на Меркурий. В резултат на това духовете на Меркурий се намират в пълна хармония с тези духове от Венера...“ (Глава „Духовете на Венера“)

„Духовете от Сатурн ми разказаха, че живеят на семейства, всяко от които живее отделно от другите. Семействата се състоят от мъжа, неговата жена и децата. Когато децата израснат и достигнат пълнолетие, те напускат родителския дом и повече не се интересуват от тях. В резултат на това духовете на този свят ходят по двойки. Те не се грижат особено за храната и дрехите. Те живеят, хранейки се с плодове и зеленчуци, които техният свят произвежда, носят леки дрехи, тъй като са защитени от дебела кожа, непронускаща студ. Освен това ми казаха, че всички хора в техния свят знаят, че те ще живеят след смъртта, затова не отделят особено внимание на телата си, само дотолкова, колкото това е необходимо, за да поддържат жизнената си дейност. Животът, казват те, ще бъде продължен и те служат на Господа. По тази същата причина те не съхраняват труповете на умрелите, а ги изоставят, покривайки ги с клони на горски дървета.“

„Когато ги попитах за големия пръстен, около планетата им, който променя положението си, видимо от нашата планета, те казаха, че не виждат това като пръстен, а като слаба белоснежна светлина, идваща от небето в различни направления.“ Жителите на тази земя (Сатурн), когато станат достатъчно възрастни, разговарят с духовете. Духовете ги наставляват за Господа, как е нужно да Му се кланят и как да живеят. Всеки път, когато някой иска да въведе в заблуждение, духовете на Сатурн казват, че искат да умрат. Създава се визуална представа, че в техните ръце се появяват малки ножчета, с които искат да се прободат в гърдите. На въпроса защо правят това, те отговарят, че биха предпочели да умрат, отколкото да бъдат отделени от Господа. Духовете от нашия свят винаги им се присмиват, че смятат така и ги обсипват с оскърбления за подобно поведение. Но тогава те отговарят, че прекрасно осъзнават, че не убиват себе си, а че това е просто видимо наказание, явяващо се в резултат на тяхното намерение по-скоро да умрат, отколкото да са отдалечени от поклонението на Господа.“

„Те казаха, че духовете от нашия свят понякога ги посещават и питат на какъв Бог се покланят. На това те отговарят, че задаващите подобни въпроси трябва да са безумни, тъй като не може да има по-голямо безумие от това да питаш на какъв Бог се кланяш, когато има Един Единствен Бог за всички във Вселената. И че още по-голямо безумие е да не признаваш, че Господ е този Единствен Бог, който управлява всички Небеса и всички светове. Управляващият Небето също управлява световете, понеже светът се управлява посредством Небето.“ (Глава „Сатурн и неговите жители и духове“)

„Духовете от всяка планета остават в близост до самата нея, защото преди това те са живели там. Всеки човек след смъртта става дух, но съхранява всички свои предишни свойства. Затова, бидейки по природа едно с жителите на

техния свят, те могат да общуват с тях, а също да им помагат.“

„Средната продължителност на живота на хората в света на Юпитер е тридесет години в преизчисление с нашите земни години. Те живеят така малко, защото Божественото Провидение следи за това количеството на населението да не превишава предела, за който този свят може да обезпечи средства за съществуване. Също и затова, че достигащите тази възраст се съпротивляват на ръководството на духовете и ангелите за разлика от другите, които не са я достигнали. Затова духовете и ангелите рядко се приближават към тези, които са преминали тази възраст. Хората от този свят достигат зрелост много по-бързо от хората в нашия свят и встъпват в съпругески отношения през ранното си юношество. Техните наслаждения се състоят в това да обичат жена си или мъжа си, да се грижат за децата си. Другите удоволствия също наричат наслаждения, но съответно те са по-външни.“

„Духовете на планетата Юпитер по други начини придобиват разум в сравнение с духовете от нашата земя. Те се отличават и по своята представа за живота. Затова не могат дълго да се намират в общение с тези духове. Те или ги избягват, или ги отблъскват от себе си. Съществуват така наричаните духовни сфери или аури, постоянно излъчвани от всеки дух и изпълващи цялото пространство - неговото обкръжение. Те произтичат от техните предпочитания, мисли, следователно от самия им живот. Всяко запознанство в другия живот се завързва с помощта на тези аури. Тези, чиито аури са сходни помежду си, се сближават, благодарение на съгласието между тях. Онези, чиито аури са различни, се отдалечават заради техните разногласия. Духовете и ангелите, произхождащи от планетата Юпитер, в Големия Човек съответстват на способностите на мисленето чрез въображение, т.е. на дейтелността на вътрешното мислене. Напротив, духовете от нашата земя отговарят за различни функции на външните части на тялото. Когато дадените функции доминират, тогава мисловното въображение не може да оказва своето влияние вътрешно. Оттук произтича невъзможността за напасване на аурите между духовете на Юпитер и на Земята.“ „Духовете от Юпитер ми разказаха, че на тази планета, която те са населявали през живота си, живее огромно количество хора. Почвата едва може да ги изхрани всичките. Земята им е плодородна и изобилна. Никой не изпитва недостиг от жизнени блага. Никой там не се грижи за нищо, освен за предметите от първа необходимост. Ето защо нейното население е така многочислено. По техните думи, тяхната главна грижа се състои във възпитанието на децата, които те нежно обичат. Те ми разказаха, че са разделени на племена, родове и домове. Всяко семейство живее отделно. Времето си прекарват винаги заедно с роднините си. Никой никога не пожелава благото на другото. Никому не идва в главата мисъл да завладее чуждо имущество, още повече да му го отнеме с помощта на хитрост, а още по-малко – по пътя на грабеж или насилие. Те считат това за престъпление, противно на човешката природа и ужасно зло. Исках да им разкажа, че на нашата земя стават войни, грабежи и убийства. Но те се възмутиха и отказаха да

слушат. Ангелите ми казаха, че и на нашата земя древните хора са живеели по този начин. Те били разделени на племена, родове и домове. В това време всички били доволни от участието си. Никой не мислел да се обогатява за сметка на други или да господства над тях, обичайки само себе си. Затова древните времена, а особено още по-древните са били по-угодни на Господа, отколкото последващите ги... ето защо ангелите тогава са общували с хората. Те възвисявали техните души, необременени от телесни, от материални въпроси. Било им позволено да странстват по Небето, показвали им великолепието и блаженството и даже делели с тях небесните радости и щастие. Древните писатели знаели за тези времена. Наричали са ги Златни векове или Царството на Сутра.“ (Глава „Юпитер, неговите жители и духове“)

„Хората на Небето са в състояние да говорят и да общуват не само с ангели и духове от планетите в нашата Слънчева система, но и с тези, които идват от планетите във Вселената извън тази система. Те могат да общуват не само с духовете и ангелите от тези извън соларни планети, но и със самите обитатели, макар и само с онези, чиито вътрешни нива са отворени, така че да могат да чуят хората, които говорят от Небето. Ние също можем да направим същото, докато живеем в този свят, ако Господ ни позволи да говорим с духове и ангели, тъй като ние самите сме духове, що се отнася до вътрешната ни същност. Телата, които носим в този свят, просто ни позволяват да функционираме в тази земна сфера, която е най-външната. Да общуваме с духове и ангели като духове, обаче, ни е позволено само, ако характерът ни е такъв, че да можем да бъдем в ангелска компания по отношение на нашата вяра и любов, а не можем да бъдем в тази компания, ако нашата вяра и любов не са насочени към Господа. Това е така, защото ние сме присъединени към Господа чрез вярата в Него и любовта към Него - тоест чрез истините, на които сме били научени и извършените добрини, които произхождат от Него. Когато сме присъединени към Него, ние сме в безопасност от всякакво нападение на злите духове, които идват от Ада. Вътрешните нива на другите хора не могат да бъдат отворени дотолкова, защото те не са в Господа.“

„Всеки може да заключи, че има много слънчеви системи от факта, че можем да видим толкова много звезди във Вселената. Общозвестно е в научения свят, че всяка звезда е слънце в свой собствен регион, оставайки фиксирана така, както слънцето на нашата планета прави в своето собствено положение и само голямото им разстояние от нас прави звездите да изглеждат малки. Така че можем да заключим, че подобно на нашето слънце, всяка звезда има планети около себе си, които са светове. Не можем да ги видим с очите си, защото са на голямо разстояние от нас и защото светлината, която имат от своята звезда, не е достатъчно силна, за да бъде отразена чак до нас. Каква друга полза би могло да има за толкова огромно пространство и толкова много звезди? В крайна сметка целта на създаването на Вселената е човечеството и чрез човечеството Небето на ангелите. Ако човешката раса и произтичащото от нея ангелско Небе произхождаха само от една планета, как това би удовлетворило един Създател, за когото хиляда планети

или дори милиони не биха били достатъчни?“

„Ангели, изпратени от Господ, ме заведоха на определена извън соларна планета, където ми беше позволено да наблюдавам самата планета, но не и да говоря с нейните обитатели, въпреки че ми беше позволено да говоря с духове, които идват оттам. След като животът им във физическия свят приключи, всички хора, които обитават дадена планета, стават духове и остават в съседство със своята планета. Следователно те все още са в състояние да бъдат източник на информация за тяхната планета и състоянието на хората, които живеят там, защото когато напуснем телата си, ние вземаме със себе си целия си предишен живот, включително и цялата си памет. Това да бъдете отведени на други планети във Вселената, не означава да бъдете отведени там в тялото, а по-скоро в дух, което става чрез промени в състоянието на вътрешния ви живот, които изглеждат като движение през космоса. Това, което дава възможност на хората да се доближат един до друг, е хармонията или сходството в състоянията на техния живот, защото хармонията и сходството обединяват хората, а раздорът и различието ги отдалечават. В резултат на това духът на човек може да бъде транспортиран и заведен на отдалечени места, докато тялото му остава на същото място. Само че Господ има силата да изведе нашия дух извън обичайната си сфера чрез промени на нашето вътрешно състояние. Само Той може да доведе до това, че тези промени до последват, което води до състояние на хармония или сходство с хората, към които сме приближени.“

„Докато бях буден, Господните ангели поведоха духа ми към определена планета във Вселената. Бяхме придружени от някои духове от нашата планета. Продължихме нарядно за два часа. Първото нещо, което видях на външна-

та граница на нашата Слънчева система, беше плътен, но блестящ облак, а отвъд него имаше огромен дим, издигащ се от огромна бездна. Това беше огромна пропаст, отделяща тази страна на нашата Слънчева система от някои извън соларни планети. Докато пътувахме на значително разстояние, продължавахме да виждаме ефирния дим. Бях преведен през средата му и в бездната или пропастта под себе си видях много хора, което означава духове. Всички духове имат човешка форма и всъщност са хора. Чух ги да говорят помежду си, но не ми беше дадено да знам откъде са или какви са. Един от тях обаче ми каза, че те са пазачи, които да попречат на някого да премине от нашата слънчева система в друга без разрешение. Дадох ми и доказателство, че това е истината. Когато някои от духовете в нашата компания, на които им липсваше разрешение да преминат, стигнаха до тази голяма бездна, те започнаха да крещат, че умират. Приличаха на хора в хватката на смъртта. Така те останаха от страната на пропастта и не можеше да бъдат прехвърлени. Всъщност димът, извиващ се от пропастта предизвика тези техни мъки.

След като ме преведоха през тази огромна бездна, стигнах до място, където можех да спра за малко. След това над мен се появили някои духове и успях да говоря с тях. От техния начин на говорене и техния уникален начин да възприемат нещата и да изразяват своите възгледи, ясно можех да кажа, че те са от извън соларна планета, тъй като те са напълно различни от духовете на нашата слънчева система. Те също можеха да разберат - от моята реч - че съм отдалеч.“ (Глава „Извън соларните планети“)

Настоящите текстове са предоставени от Сдружение „Учението на Емануел Сведенборг“ <https://www.facebook.com/Учението-на-Емануел-Сведенборг>

АТЕЛИЕ „СЛЪНЧОГЛЕДИ“ – ПРИКАЗКИТЕ СТАВАТ РЕАЛНОСТ

Зад една керемиденочервена порта с малко скърцащо резе, се крие китно и уютно дворче. На дворчето гордо се перчи добрата стара чешма със своето корито и търпеливо чака да измие нечий ръчички или краченца. Зад нея е разположена малка градинка, на която скоро подариха свежи ягодки, а по-нататък, съвсем в дъното се гуши и палавият пясъчник. На входната врата излиза и ни посреща усмихната чернокоса жена с широка пола и весели тъмни очи. Очите и сякаш разказват приказки... Тя прегръща мъничките деца и ги води навътре... в една вълшебна къща, пълна с още много интересни истории! На следващата врата, също като в приказките, стои една друга жена – с руса като жито коса, със сини, като ясното лятно небе очи и прекрасен розов шал. Тя ще те улови за ръката, за да те отведе нагоре по стълбата на порастването във валдорф.

Ето така може да изглежда всеки един ден в ума на човека с оживено въображение, с жива и подвижна мисъл. Тук няма да намерите сини екрани, електронна атмосфера, жужене и лъчения. Но ще намерите играчки от плат, вълна и дърво и ще чуете молитва преди хранене. Тук палим свещичка преди да разкажем приказка, за да притихнем в священоедействието на душата. Тихо, тихичко, без шум събираме играчките с песен. Както и много други неща правим докато припяваме, защото така не е просто по-весело, така душата се чувства погалена от далечния си духовен дом – в мекия бриз на сферите. Душата се нуждае от красота и хармония. А децата, за да израснат с любов, също като семенцата, които посаждаме в майката

земя, се нуждаят от грижи и слънце. На слънце те прекарват голяма част от деня си – в дворчето на малката уютна къща или на разходка в близкия парк. На поляните в парка няма играчки, а само въображение и природа, чиято среща ражда сръчни и приказни произведения – колибка от клони, люлка от съборен клон, лодки от кора на дърво и листа. За да пораснат нашите малки слънчогледи смели слънчеви хора.

Съвсем не грешите, ако казаното ви звучи като приказка... То е нещо повече – тази приказка се е инкарнирала в един реално съществуващ детски център на име „Слънчогледи“, тук в града на липите. И двете феи, за които ви разказах, са две от нашите нови учителки. Детският център наскоро навърши своите първи седем години и някак закономерно претърпя метаморфоза, изкачи едно ново стъпало в своето съществуване. Заедно започнахме нов период, за който се надяваме, че ще бъде още по-добър от предходния. И нещо повече – не само се надяваме, но и насочваме усилията си в тази посока.

В разпределението на задачите и своеобразното управление на детския център се стремим да приложим принципите на троичния социален организъм, затова тук няма шеф, няма ръководство. Всяко мнение е добре дошло. Плавно интегрираме всяка нужда, стремейки се да превъзпитаваме недостатъците си, да работим в мъдро взаимодействие. Тук всички обичаме децата, вярваме, че те трябва да израстват свободни, мислещи хора. И нашата цел е да положим пра-

вилните основи за това.

Във валдофската педагогика се поглежда към душевната страна на детето. Пламъкът на свещта е един такъв жив символ на човешката душа, както и на връзката и с духовните сили на всемира. Когато тук се разказва приказка, винаги се пали свещичка. Децата притихват, говори им се бавно, с тих глас, а за да чуват, трябва и те да притихнат... Така у тях се създава едно чувство за свещенодействие. Отваря се тишината на вътрешното пространство, в което могат постепенно да намерят своето място христовите сили.

„Очакваме своите нови семенца с вълнение!“ – казва майката Земя, а после се протяга и дръпва малкото керемиденочервено резе на портичката, за да влезе детето. Заповядайте и вие! Ще ни намерите на ул. „Митрополит Методи Кусев“ 49 – къщата, пълна с приказки. Добре дошли!

Стела Василева

Скъпи приятели,

Човешката история навлиза в епоха на велики промени. Описаното в Откровението време, в което двурогият звяр „прави тъй, щото на всички – малки и големи, богати и сиромаси, свободни и роби, да се даде белег на дясната им ръка или на челата им, та никой да не може нито да купува, нито да продава освен оня, що има тоя белег, или името на звяра, или числото на името му“ (Откр. гл.13:16) вече настъпва и се случва пред очите ни. Всеки от нас, в душевна тишина и по съвест трябва да приеме и каже „да“ на духовните идеали на времето, а всички заедно - да се противопоставим и кажем „Не!“ на силите, целящи да игнорират Духа, да обезличат душата и превърнат човешките индивиди в безазови, манипулируеми същества, живеещи в хаос и заблуди. Това принижаване на личността не бива да се случва. Не трябва да забравяме, че спасението на човечеството, започнало от Мистерията на Голгота и преживяло своите изпитания във времето, днес зависи от волята на всички здравомислещи и духовно устремени хора. Няма място за колебания и несигурност. Всеки трябва да направи своя избор и смело да отстоява позициите си. Само така можем да бъдем адекватни и да отговорим на призивите на Михаил да „поемем действието на любящото слово на мировата воля“ и да го превърнем в цел да душите си.

Пожелаваме на всички нравствен стоицизъм, смелост и дръзновение!

Честит Михаилев празник!

От „Антропософски вест“

АНТРОПОСОФСКИ ГРУПИ

ВАРНА

Антропософска група
„Михаилова ковачница“
Радослава Ангелова
тел. 0878 478 638

СОФИЯ

Група „Михаил“
Лалка Фингарова, тел. (02) 868 99 49;
0888 263 741

Антропософски кръг „Аристотел“
Доц. д-р Иванка Кирова,
тел. (02) 831 78 74

Група „Рудолф Щайнер“
Александър Бояджиев
тел. 0888 406 095

Група „Ариадна“
Диана Ботушарова
тел. (02) 840 7643; 0879 923 866

Група „ЛОГОС“
Константин Йорданов
тел. 0894 515 355

Група „Космософия“
Лиана Антонова, тел. (02) 856 67 35

**Курсове по антропософска
социална арт-терапия**
За връзка:

Снежана Бечева 0887 049 946
Вихра Калапишева 0887 152 335.

СТАРА ЗАГОРА

Група „Антропос-София“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

Група „Рудолф Щайнер“
Георги Акабалиев, тел. 0878 398 509

Евритмия за деца и възрастни
Диана Демирева, тел. 0887559777,

Социална художествена терапия
„Дъгата на Дочка“
Дора Петрова, тел. (042) 643 500

ЯМБОЛ

Група „Светлина“
д-р Ива Манева, тел. 0887 179 057

ПЛОВДИВ

Група „Мани“
Тони Кюмуджиян-0888992862
Мартин Атанасов-0883604339

**ФОНД за НАБИРАНЕ
на СРЕДСТВА**
за закупуване на
Антропософски дом
в София (към АОб)

Дарителски сметки:
BGL BG24UNCR76301075590031
USD BG10UNCR76301175509595
EUR BG07UNCR76301475508630

Текуща наличност: 4735 лв.

За контакти:

Георги Акабалиев – 0878 398 509
Александър Бояджиев – 0888 406 095
БЛАГОДАРИМ !

Скъпи приятели, уважаеми
читатели на „Антропософски вест“,
Всеки, който желае да изкаже мнение
или коментар по разискваните в
настоящия и бъдещите броеве на вестника
теми, може да ни пише на e-mail:
vestnik@aobg.org . **Очакваме ви.**
От редакцията

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Христина Ангелова
Веселина Велкова
Диана Ботушарова
Юлия Стоянова
Георги Акабалиев
Тел: 0889 291988; 0897 728885
e-mail: vestnik@aobg.org
уебсайт: www.aobg.org

Отговорност за съдържанието на
публикуваните материали носят
единствено техните автори.